

265
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ : 109/6 (35)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

SUKHOTHAI THAMMATHIRAT OPEN UNIVERSITY

สำนักบรรณสารสนเทศ

OFFICE OF DOCUMENTATION AND INFORMATION

ฝ่ายบริการสนเทศ

INFORMATION SERVICES SECTION

เลขหน้าคน..... 2๐๕

ผู้แต่ง..... วิจิตร ศรีสัจจาน และคนอื่นๆ

.....

ชื่อเอกสาร..... ศึกษาและเพื่อพัฒนาของสถาบันภาษา

.....

ที่มา.....

..... จำนวนหน้า..... ๗๑

วิมลพร สอนวิทย์

ณ
29.5.22

ทิศทางและเป้าหมายของสถาบันภาษา

โดย ศ.เดิมศักดิ์ ฤกษ์งามระ

ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน

อ.มยุรี สุขวิวัฒน์

รศ.ดร.กำจัด มงคลกุล

ณ ห้องประชุมศูนย์สารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จันทร์ที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

๙.๐๐-๑๑.๐๐ น.

รศ.ดร.กำจัด : ท่านวิทยากร ท่านอาจารย์ที่เคารพทุกท่าน

กรุณาอย่าถือว่าเป็นการเปิดแค่ถือเป็นการเล่าให้ฟังเพียงเหตุที่สถาบันภาษาจัดให้มีการ
สัมมนาเกี่ยวกับทิศทางและเป้าหมายของสถาบันภาษานี้ คือเกิดจากสาเหตุ ๒-๓ อย่าง อย่าง
แรกรู้สึกว่าจะควรมีก็เมื่อเดือนสิงหาคมที่แล้ว ทางสถาบันฯได้เชิญ ผศ.สมคิด แก้วสนธิ จากคณะ
เศรษฐศาสตร์ และ Dr. Alan Harding จากอังกฤษ ทั้งสองท่านนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญทางพัฒนา
คณาจารย์ สถาบันฯเชิญ ๒ ท่านมาพูดด้วยเหตุว่า ขณะนี้ เป็น phase ที่ ๒ ของสถาบันฯซึ่ง
ท่านอธิการบดีท่านหรือท่านอาจารย์เดิมศักดิ์ บอกว่า phase ที่ ๑ คือ การเตรียม materials
และ phase ที่ ๒ คือการพัฒนาคณาจารย์ และการพัฒนาคณาจารย์ที่กำลังทำอยู่บอกว่าก็รู้สึก
ได้รับผลสำเร็จมากพอสมควร แต่ก็ยังไม่ได้ถึงที่ผู้ทำอยากให้ได้ในขณะนั้น ก็ได้เชิญทั้งสองท่าน
ตั้งคำถามพูดให้ฟังว่า ทำอย่างไรจึงจะได้ผลดีกว่านั้น ซึ่งทั้งสองท่านมีประสบการณ์ในการ
พัฒนาคณาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัยและที่อื่นๆมาก ก็ได้กลเม็ดหลายอย่าง ในที่สุด พอสรุปได้
ว่า อาจารย์ที่มาเข้าพัฒนาคณาจารย์ขณะนี้มาด้วย felt need คือตนขาดอะไรก็เข้าแต่ที่ยังไม่
ค่อยชัดเจน คือ institutional need คือทิศทางและเป้าหมายสถาบันเป็นอย่างไร เพราะ
ฉะนั้น ถ้าทางสถาบันฯจะมีเป้าหมายที่ชัดเจนที่ทุกคนรู้สึกว่าเห็นด้วย เป็นเจ้าของ ก็อาจจะมีการ
ช่วยกันปรับปรุงตนเองและอื่นๆให้เข้ากับเป้าหมายยิ่งขึ้น นั่นก็เป็นจุดแรกที่น่าจะมีการสัมมนา
ท่านเองนี่เกิดขึ้น

จุดที่สองที่ทำให้มีความรู้สึกที่น่าจะจัดก็คือ เรามีกรรมการวางแผนซึ่งอาจารย์สุทัศน์ เป็นเลขาธิการกรรมการจุดนี้ ปกติกรรมการวางแผนจะดูเฉพาะตอนท่างบประมาณ แต่ผม ไม่ทราบว่ามีผิดหรือถูก อาจารย์สุทัศน์ท่านบอกอย่างนี้ไม่ถูกครับ วิธีการวางแผนจะต้องมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบายต่าง ๆ นานา มีแล้วหรือยัง เราก็บอกมีเหมือนกันแต่เพียงเฉาๆ อาจารย์ก็บอกว่า ถ้าอย่างนั้นน่าจะเชิญ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ ซึ่งอยู่ที่คณะครุศาสตร์สอนทาง บ้านนี้ เพราะถ้าเรามีนโยบาย มีทิศทางต่าง ๆ นานาแล้ว การจัดท่างบประมาณและอื่นๆก็จะ ทำได้ง่าย ซึ่งผมในฐานะเคยเป็นรองฯวางแผนเก่าต่อจากท่านดร.วิจิตร ก็รู้สึกที่ท่านสอนไว้ อย่างนั้น แต่แทนที่จะให้อาจารย์อุทัยมาคุยกับกรรมการวางแผนไม่กี่คน เราน่าจะมาร่วมกันกับ ทางหน่วยพัฒนาอาจารย์ซึ่งน่าจะมีความหมายทางเดียวกัน ก็เลยขอให้ทั้งสองหน่วยนี้ช่วยกันทำให้อิสรภาพหนึ่งก่อนเปิดเทอมน่าจะดี

ทั้งนี้และทั้งนั้น ก็จะสอดคล้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับสถาบันภาษาซึ่งๆ ตั้งมาตั้งแต่คำสั่งคณะปฏิวัติ ปี ๒๕๒๐ มาจนถึงวันนี้ และได้สอนไปแล้วหลายรุ่น ระหว่างที่สอนนั้น ตั้งต้นจากแทบจะไม่มีอะไรเลย ต่างคนต่างอยู่ กำลังคนก็น้อย งบก็น้อย แต่ด้วยความสามารถของท่านอดีตผู้อำนวยการ ท่านก็ได้สร้างขึ้นมา ในที่สุดก็มาเป็นตัวสถาบันที่มีอาคารชัดเจน มีคณาจารย์จำนวนไม่น้อยร่วม ๑๐๐ ท่าน ทั้งอาจารย์ไทยและอาจารย์ฝรั่ง งบประมาณก็มีพอสมควร ความพร้อมมีสูงมากไม่ว่าทางด้านบุคลากร ทรัพยากรและอื่นๆ ดังนั้นเมื่อเราทำมาหลายๆปี พบปัญหาตรงนั้นตรงนี้บ้าง ถ้าหากเราคุยกันสักทีหนึ่งว่า เราจะเดินไปทางไหนแล้วก็คงจะได้ประโยชน์ตามสมควร อาจารย์หลายๆท่านที่เริ่มมาตั้งแต่ต้นย่อมจะเข้าใจนโยบายต่างๆได้ดีกว่าท่านที่เข้ามาใหม่ เนื่องจากผู้มาใหม่ตอนนี้ก็มีมากขึ้น ดังนั้น เรามาฟังประวัติสักนิดหนึ่ง และที่ผมอยากเน้นก็คือ เราจะทำอะไรกันอย่างไรดีในสิ่งที่เรามีอยู่ให้ดีที่สุด ใน ๔-๕ ปีข้างหน้า ด้วยเหตุนี้ ท่านทั้งหลายรวมทั้งท่านวิทยากรก็เลยเป็นผู้ที่ผมหวังว่าจะกรุณาให้ทิศทางแก่เราแน่นอนที่สุดในวันเดียวกันนี้ เราอาจจะไม่ได้ชัดเจนถึง ๑๐๐% แต่ก็เป็นที่จุดตั้งต้น ถ้าเราได้อะไรบางอย่างแล้ว เราคงจะได้เห็นทิศพอสมควร ผมขอเล่าความเป็นมาแต่เพียงเท่านี้

วันนี้เป็นโชคดียังยิ่งของสถาบันภาษาที่ได้วิทยากรที่จะปูพื้นให้เราและแสดงทิศทางเป้าหมายของสถาบันฯที่ดีที่สุดที่สามารถทำได้ ผมขออนุญาตแนะนำท่านทั้งสามแบบกันเอง คือ

ถ้าสถาบันภาษามีชีวิตหรือมีอะไร ผู้ที่ควรถูกเรียกว่าพ่อมากที่สุดคือ ท่านศาสตราจารย์เดิมศักดิ์ กฤษณามระ ท่านเป็นผู้ให้กำเนิดสถาบันฯ ท่านคงจะเล่าให้ฟังในชั้นconception ของidea คือตอนที่ท่านเป็นรองอธิการบดีและต่อมาเมื่อท่านเป็นอธิการบดีก็ได้ก่อตั้งขึ้นเป็นทางการ และเมื่อท่านออกจากตำแหน่งอธิการบดี ท่านก็ได้กลับมาเป็นผู้ช่วยการสถาบันฯคนแรกและเป็นผู้วางทิศทาง ก่อสร้างมา แม้ว่าวันนี้ท่านออกไปแล้วท่านก็ยังช่วยสถาบันฯอยู่มาก เป็นกรรมการบริหารสถาบันฯ และไม่ว่ามีอะไรผมและทุกท่านในที่นี้ก็วิ่งไปหาท่านคนแรกเพราะท่านให้คำแนะนำได้ในทุกๆด้าน

สำหรับวิทยากรท่านที่สองคือ ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอน ถ้าท่านอาจารย์เดิมศักดิ์เป็นพ่อ ท่านอาจารย์วิจิตรคงจะเป็น Godfather หรือพ่อเลี้ยง รู้สึกท่านจะชอบเป็นพ่อเลี้ยงเพราะท่านเป็นประธานผู้จัดทำโครงการศูนย์ภาษาอังกฤษสมัยนั้น เมื่อท่านออกจากรองอธิการบดี ฝ่ายวางแผนที่จุฬาฯแล้ว ความจริงเป็นหลายๆอย่าง ท่านไปเป็นรองปลัดทบวงฯและอธิการบดี สุขุขัยธรรมมาธราช นอกจากท่านจะให้ความกระจ่างในจุดเริ่มต้นแล้ว ยังสามารถเห็นนโยบายระดับทบวงฯว่าต้องการอย่างไรในเรื่องภาษา และในฐานะท่านเป็นอักษรศาสตร์เก่า ผัก วิชาการก็คงจะให้แนวทางการพัฒนาทิศทางของสถาบันฯได้มาก

อีกท่านหนึ่งคือ อาจารย์มยุรี สุขวิวัฒน์ ท่านเป็นผู้ช่วยการศูนย์ภาษาอังกฤษของ ทบวงมหาวิทยาลัยตั้งแต่สมัยสภาการศึกษาซึ่งขณะนั้นมาก เพราะเป็นทั้งสถาบันและเป็นศูนย์ พร้อมๆกัน ยังไม่มีที่ไหนเป็นอย่างนี้มาก่อน และที่เกี่ยวของกับสถาบันภาษาเนื่องจากว่าโชคชะตา หรืออย่างไรไม่ทราบ สถาบันศูนย์ฯก็ได้โอนมาอยู่ในจุฬาฯและหลายๆท่านที่ทำงานในสถาบันภาษาก็เป็นcolleague ร่วมกับท่านอาจารย์มยุรีอยู่นาน การที่ท่านไม่มาอยู่ที่จุฬาฯด้วยเพราะไปเล่น สกีน้ที่ฮาวายเป็น Research Fellow ที่East-West Centre อยู่หลายปี ตอนที่ท่านเพิ่งกลับมา เราก็ถือโอกาสเชิญท่านมาเป็นวิทยากรและคงจะได้ให้ความที่เป็นประโยชน์ต่อการหา ทิศทางของสถาบันภาษาในอนาคต

เพื่อไม่ให้เสียเวลา ผมจะพูดน้อยที่สุด และขอให้ท่านที่รู้มาๆกรุณาพูด
ขอเชิญท่านอาจารย์เดิมศักดิ์ครับ

ความจริงไม่ใช่เป็นเพราะเหตุที่เราวางแผนให้เป็นอย่างนั้น มันเป็นแผนชนิดตกกระทบลอยโจน เพราะในตอนนั้น เราไม่มีอะไรเลยที่จะสอนหากจะทำตามแผนที่ Francis Johnson ตั้งไว้ว่าให้มี คำราโดยเฉพาะเพื่อให้การสอนคล่องตัว อะไรแบบนี้แล้ว ถ้าเราไม่มีอะไรเลยเราจะพัฒนาอาจารย์ หรือ ประการแรกอาจารย์ที่เรา start รุ่นอาจารย์คุณกัญญา รู้สึกมี ๔ ท่าน ถ้าพัฒนาอาจารย์ ก็มี ๔ เท่านั้นเอง ไม่ว่าง เพราะฉะนั้นก็ต้องรวมพัฒนาบทเรียนก่อน พัฒนาบทเรียนไปแล้ว ความจริงผมจะถูกบ่นหรือถูกผู้เกี่ยวข้องตำหนิมากกว่า ธรรมดาควรจะพัฒนาอาจารย์กับสื่อการสอน พร้อมกัน ปรากฏจากสิ่งหนึ่งการสอนก็ไม่ได้ผล แต่เราไม่รู้จะทำอย่างไร เราเลยต้องแบ่งเป็น Phase I คือการผลิตคำรา Phase II คือการอบรม ตอนหลังก็ไม่เชิงว่าเป็นอย่างนั้นอย่าง ชัดเจน ปัญหาอยู่ที่ว่าความช่วยเหลือที่เขาจะให้มาในรูปแบบใดก็ได้ที่มีประโยชน์กับเราที่สุด ต้อง เรียกชื่อตามเขาไป เพราะฉะนั้นมันก็ไม่เชิงนักที่จะเป็น Phase I ผลิตคำราหรือสื่อการสอน อย่างเดียว หรือ Phase II คือพัฒนาอาจารย์อย่างเดียวแล้วไม่ต้องสนใจเรื่องอื่น

ผมแก้ตัวมา ๒-๓ ข้อแล้ว ที่นี่อยากพูดถึงการทำที่สถาบันภาษา ผมรู้สึกว่า อุปสรรค หรือปัญหาแรกที่เราคาดไม่ถึงหรือมองไม่เห็นปัญหาได้ชัดเจนก็คือ การบริหารหลักสูตร การบริหารหลักสูตรในเชิงที่ว่าจะเป็น Self-taught หรือ Teacher-taught material เราตั้งต้น มาด้วยความฝันอันเหลือเชื่อที่ว่า ถ้าเราสามารถจัดทำหลักสูตรซึ่งนักเรียนเรียนด้วยตนเองจะเกิด ความยืดหยุ่นอย่างสูง ทุกคนจะสนใจและสามารถปรับตัวในเชิงภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี และ อาจารย์เกือบจะเรียกว่านั่งหัวเราะอยู่หลังห้องเท่านั้นเอง นิสิตจะเข้ามาเรียน ปรับพื้นที่ให้มีระดับ สูงเท่ากันหมด เหตุการณ์ไม่เป็นอย่างที่ว่า เราพยายามที่จะทำ Orientation เป็นสไลด์ที่จะ รุงใจนิสิตทั้งหมดมหาวิทยาลัยเมื่อเข้ามาใหม่ว่า เวลานี้ท่านเข้ามาใหม่ จุฬามีวิธีการสอนแบบใหม่ โดยเรียนด้วยตนเอง ถ้าท่านเรียนแล้วมีปัญหา จะมีการ clinic มีการเข้าหาผู้ที่ช่วยเหลือ หนทาง อะไรทุกอย่าง อาจารย์คุณกัญญาก็ไปนั่งพูดอยู่สามวันสามคืน รู้สึกเหนื่อยมากแล้วก็ตั้งใจว่า คราวนี้มีนิสิตมาเรียน เสร็จแล้วผลออกมาไม่ได้อะไรเลย เพราะปรากฏว่าภาษาอังกฤษทำอย่างนั้น ในฐานะวิชาเสริมหลักสูตร ตัววิชาแม่ที่สอนตามคณะ เขายังใช้วิธีเดิมอยู่คือครูสอน ฉะนั้น เราจะ บอกว่า Self-taught material นี้ไม่ได้ผลอะไรเลยประการแรก

ประการที่สอง เราพยายามที่จะใช้ dictionary ในการสอน ผมจำได้คอนนั้นไปขอ ท่านอธิการบดีเป็นการพิเศษชื่อ dictionary แสนสาม ท่านอธิการถามว่าบ้าหรือเปล่า บอกไม่บ้าหรอก

จะขอลองดู ชื่อมาปรากฏว่าหายไปบ้าง คือสถานที่ของเราที่จะสอนไม่เป็นกลุ่มเป็นก้อน ใช้ห้อง ที่มีลักษณะ general purpose ตามคณะต่างๆ เมื่อเราสอนเสร็จแล้ววิชาอื่นก็เข้าไปใช้ ฉะนั้น ไม่มี control mechanism อะไรทั้งสิ้นที่จะทำให้การสอนภาษาอังกฤษเป็นไปตามแผนที่วางไว้

ประการที่สาม ขณะที่เราสอน เราก็มี unit test สำหรับนิสิตหัว. นิสิตที่ไม่ทำหรือทำอย่างลอกกันเยอะแยะไปหมดซึ่งผลสุดท้ายก็ไม่ได้ผล

ประการที่สี่ เราบอกเราจะสอนแบบคนไทยเรียนได้เร็ว ควรจะเรียนเร็ว คนไหนที่นั่งที่อยู่แล้วไม่ต้องเรียน ปรากฏว่าปีแรกที่เข้ามา เราก็จับสอบหมดทุกคน ก็มีคนผ่านที่ไม่ต้องสอน ๑๐ คน เมื่อบอกว่าเก็บคะแนนไว้ก่อน อย่าเพิ่งประกาศ นิสิตที่เหลือเรียนตามระบบ จบครึ่งปีแรก ปรากฏว่าคนที่เราบอกไม่ต้องสอนได้คะแนนน้อยกว่าคนที่ได้ตอนปลายภาค เมื่อบอกเป็นไปไม่ได้ แต่ปรากฏว่าคนที่สอบที่แรกก็ยังไม่ค่อยคุ้นกับวิธีการที่เราจะสอบ ฉะนั้นแก๊งงไม่รู้จะตอบยังไง เลยทำไม่ได้เร็วเท่าที่ควร ส่วนคนที่เคยระบบก็ทำได้ดี นอกจากนั้นคนสิบคนแรกที่เรอบอกว่ายกเว้นไม่ต้องเรียนนั้นเฉพาะ Reading ส่วน Speaking, Listening ก็จะต้องเรียนด้วยก็เลยต่างกันไปต่างกันมาอยู่อย่างนี้

เป็นอันว่าที่ผมพอจะสรุปเรื่องของสถาบันภาษาทางด้านวิชาการคือ เราเห็นประเด็นความสำคัญมากและพยายามที่จะวางแผนรับหรือพยายามที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างให้ปัญหาเบาบางลง แต่ปัญหาด้านการบริหารหลักสูตรนั้นยากเหลือเกิน และอาจารย์ของเราก็ไม่ทราบปัญหาดังแต่เริ่มต้น เรียกว่าอลเวงกันทีเดียว อันนี้เป็นประเด็นหลัก ในเชิงแรกเราพยายามแก้ปัญหาก็เมื่อมีอาจารย์จำนวนมากขึ้นมาเราก็วางขั้นตอนการทำงานได้ดีขึ้น ผมอยากจะพูดถึงปัญหาเท่าที่เป็น

หนึ่ง ปัญหา Administration ซึ่งเราคาดไม่ถึง

สอง เบ้าหมายของเราในตอนนั้น เราได้วางไว้ว่าจะเป็นอย่างไงตามที่ Johnson ว่าปัญหามีน้อยเพราะเหตุว่า Specialist จาก British Council เข้ามาวางโครงสร้างเอาไว้ให้ เพราะฉะนั้นเราก็พยายามดำเนินการไปให้จบตอน

ถ้าถามผมว่า ผมเป็นนักปฏิวัติแล้วปฏิวัติตัวเอง เข้ามาเป็นผู้อำนวยการใหม่ ผมจะทำอะไร ผมว่า

หนึ่ง สถาบันฯ ไม่มีนิสิตเรียนเป็นของเราเองแม้แต่คนเดียว เราจำเป็นต้องมี mechanism ในลักษณะ operational ไม่ใช่อาจารย์ประจำสถาบันที่จะประสานงานหลักสูตร

ให้ทราบความต้องการของแต่ละคณะในระดับ operation อยู่ตลอดเวลาว่า เขาต้องการอะไรและเราจะให้อะไรไปได้แค่ไหน และเราสร้างความเข้าใจให้แก่คณะ ถ้าไม่มี mechanism ชั้นนี้แล้ว ต่อไปเราอาจจะเห็นว่า เราสอนในสิ่งที่เขาไม่ต้องการ หรือเราไม่ทำงานในสิ่งที่เขาต้องการให้เราทำ เพราะฉะนั้นวิธีคิด ก็จะเป็นไปได้ว่ากลับไปเป็นแบบเก่า แต่ละคณะพยายามสร้าง unit ของเขาขึ้นมาเอง เพราะเขาคิดว่าถ้าเขาสร้างของเขาเองแล้ว เขาจะสามารถสนองความต้องการทางหลักสูตรเขาได้ดีกว่า

สอง ผมเห็นว่าหลักสูตรของเราเท่าที่ดั่งสมมติฐานไว้ว่า หนึ่ง เราจะมี Foundation ลักษณะหลักสูตรปรับพื้นของเขา สอง เราจะมี Technical English สาม เราจะมี Advanced level นั้น ผมคิดว่ามันไม่ serve ความต้องการที่แท้จริง ในชั้นวางแผนดั้งเดิม เราเคยพูดกันว่าเพื่อที่จะให้มีประโยชน์ เราอาจจะย่อไปจนถึงเป็นภาควิชาเพราะเราจะสอนนิติศาสตร์ นิติภาคพิลึกก็สนใจตำราเชิงหนึ่ง หรือกับนิติภาคเคมี สัพท์แสงบรรยายก็คงจะไม่เหมือนกันทีเดียว ฉะนั้น ถ้าหากเรามีเวลา เราน่าจะพิจารณาถึงว่า การที่เราแบ่งหลักสูตรออกมาเป็น ๓ ระดับ แต่ละระดับเราอาจจะแบ่งออกไปตามสาขาวิชา science, non-science และแบ่งไปตามนั้น ใช้อยู่หรือไม่ ผมคิดว่าถ้าท่านมีเวลาน่าจะพิจารณาดูใหม่

สาม ในชั้นนี้ ด้านการวิจัย เราไม่มีกำลังที่จะทำ เราก็น้อยตามที่เราทำได้ ผมยังอยากเห็นงานวิจัยทางด้านภาษา เราทำสูงขึ้นและครอบคลุมนิ่งมากขึ้น เพราะอันนี้เป็นการเสริมขึ้นมาอีกทีเพื่อจะให้เห็นกว้าง ผมขอจบเพียงเท่านี้ก่อน

รศ.ดร.กำจัด : ขอบพระคุณมากครับ ความจริงท่านได้ปูพื้นและพูดถึงปัญหาเรื่องเก่าซึ่งเราเผชิญกันอยู่ และพยายามแก้ไข การที่ท่านทำเป็นลำดับทำให้ชัดเจนขึ้นมากรวมทั้งข้อเสนอแนะทั้งหลายด้วย ขอเชิญท่านอาจารย์วิจิตร ศรีสอนครับ

ศ.ดร.วิจิตร : ท่านอาจารย์ที่เคารพครับ ผมจะพูดสัก ๓ ประเด็น และบางประเด็นอาจจะสัมพันธ์กับที่ท่านอาจารย์เดิมศักดิ์พูดมาแล้ว แต่บางประเด็นอาจจะเป็นเรื่องที่ดึงสถาบันออกไปจากรัฐวิสาหกิจพอสมควร

ในประเด็นแรก ถ้าเราจะกำหนดทิศทางและเป้าหมายของสถาบันภาษาหรือสถาบันใด เราคงจะต้องเหลียวมองนโยบายของประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาเป็นพื้นฐานสำคัญประการแรก สำหรับเรื่องนโยบายเกี่ยวกับการสอนภาษาของประเทศนั้น ถ้าจะมองระดับต่ำกว่า

ระดับอุดมศึกษา หัวเลี้ยวสำคัญมาเกิดขึ้นเมื่อปี ๒๕๒๐ ซึ่งเป็นปีที่ได้มีการตราแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่และมีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน ผลจากแผนการศึกษาชาติฉบับปี ๒๕๒๐ ก็มีนโยบายภาษาชัดเจนพอสมควรว่า เราจะเน้นภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ และการศึกษาบางระดับก็เน้นเฉพาะภาษาไทยเท่านั้น เช่นระดับภาคบังคับ จะไม่มีนโยบายส่งเสริมให้มีการสอนภาษาต่างประเทศ ถึงจะให้มีก็เกือบ จะเรียกว่าผลัดออกไปอยู่นอกหลักสูตร แล้วก็มีการจำกัดเวลาด้วย เช่นว่า สอนเกิน ๔ ชั่วโมงไม่ได้ เป็นต้น สูงกว่าระดับประถมศึกษาขึ้นมาสู่ระดับมัธยมศึกษา นโยบายที่--มากับแผนพัฒนาแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับ ๒๕๒๐ก็ชัดเจนเหมือนกันว่า แทนที่จะผูกพันกับภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียว ก็บอกไม่ละ ต่อไปมีเรื่องการสอนภาษาต่างประเทศให้ทุกภาษาที่เลือกสอนมีความสำคัญเท่ากัน และถ้าเป็นระดับมัธยมก็จะให้เรียนภาษาต่างประเทศได้ ๒ ภาษา ถ้าถึงมัธยมปลายก็ไม่เกิน ๒ ภาษา แต่จะเป็นภาษาอะไรก็ได้แต่หลักสูตรจะกำหนดขึ้น ไม่ได้ผูกพันกับเรื่องภาษาอังกฤษอีกต่อไป ที่นี้พอมาถึงระดับอุดมศึกษา ผมเข้าใจว่าก่อนปี ๒๕๑๖ที่มีการบังคับนิสิตนักศึกษาให้เรียนภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ น่าจะเป็นผลสืบเนื่องจากก่อนหน้านี้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาบังคับที่ให้เรียนในหลักสูตรมัธยม หรือบางส่วนของประถมแล้วเราก็บังคับกันต่อขึ้นมา เป็นเหมือนวิชาอื่นๆ เมื่อมีการบังคับไว้ในระดับมัธยม พอถึงอุดมรู้สึกยังไม่พอก็บังคับต่อ แต่ที่แปลกก็คือ ไม่ได้บังคับภาษาไทยในระดับอุดมศึกษา ทั้งๆที่ภาษาไทยเป็นภาษาบังคับมาโดยตลอด ผมก็ไม่ทราบว่านโยบายการสอนภาษาตอนนั้นมีนโยบายอย่างไรกันแน่ แต่สภาพที่เกิดขึ้นในจุฬาฯและที่ไปเอาผู้เชี่ยวชาญโดยBritish Councilช่วยจัดให้ Johnson มาก็คงจะเป็นเพราะว่า ในช่วงนั้นเราพิจารณาเห็นว่าปัญหาเรื่องการสอนภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษในจุฬาฯในฐานะเป็นวิชาบริการ ทั้งปริมาณที่ต้องรับผิดชอบ ทั้งคุณภาพที่พึงประสงค์ เป็นสิ่งที่ questionabl่มาก เมื่อผู้เชี่ยวชาญเข้ามาศึกษาวิเคราะห์ ผลก็ออกมาตามที่เราคาดคือว่า แม้แต่เรื่องวัตถุประสงค์ของการสอนภาษาอังกฤษในฐานะเป็นวิชาบริการมันคืออะไร ต้องการแค่ไหน จริงๆเป็นสิ่งเสมือนรู้กันอยู่แล้ว แต่เมื่อวิเคราะห์จริงๆก็มีความแตกต่างกันมาก ปัญหาเรื่องคุณภาพเห็นจะไม่ต้องพูดถึง เพราะก็รู้กันแล้วว่า แม้แต่คนที่เริ่มเข้าศึกษาภาษาอังกฤษตามคณะต่างๆในจุฬาฯ ที่นี้ก็ไม่ได้เท่ากัน และเราก็พบว่า คนบางคนเมื่อเห็นดีแล้ว เรามาสอนเขาเหมือนกันหมด เขาก็ไม่สนใจจะเรียน ก็เรียนเพียงให้ผ่านไป คนบางกลุ่มด้วยวิธีการสอนที่เหมือนกันหมด สอนยังไงๆก็ไม่มีทางได้ ในที่สุดก็ต้องลดมาตรฐานลงไปเพื่อที่จะทำให้เขาผ่านไป

อย่างนั้นเอง มิฉะนั้นจะไม่ได้เป็นวิศวกรรมศาสตร์บัณฑิต เพราะเพียงแค่ทักภาษาอังกฤษแล้วตกอีก
เมื่อในสภาพเช่นนี้เกิดขึ้น ผมเข้าใจว่า Johnson เคยมาเสนอที่นี่ บอกว่าถ้ายอมรับว่าผู้เข้า
ศึกษามี efficiency ของภาษาไม่เท่ากัน ถ้ายอมรับว่าเป้าหมายการสอนภาษาของสาขาวิชา
ต่างๆอาจจะไม่เท่ากัน กรณีเช่นนี้ก็ไม่มีทางเลือกอย่างอื่น นอกจากจะต้องหันมาใช้
Individualized instruction โดยอาศัยพื้นฐานของผู้เข้าเรียน อาศัยเป้าหมายของ
แต่ละสาขาวิชาที่ต้องการให้เรียนภาษามากน้อยแค่ไหน แล้วก็จัดหลักสูตรกับ materials ที่จะ
ใช้สอนให้ยืดหยุ่นไปตามกลุ่มตามสภาพ ที่มีปัญหาของ Johnson เมื่อเขา implement
ผมเข้าใจว่า มันเป็นปัญหา technical ที่ผมเองไม่คุ้นเคย เพราะหลังจากออกจากจุฬา
แล้วก็ไม่ได้มาเกี่ยวข้องกับสถาบันภาษายีกเลย หรือ material เนื่องจากว่าโดยส่วนตัวแล้ว
ผมไม่ได้ specialize ทางการสอนภาษา และถ้าจับผมมาสอบอาจจะตกภาษาด้วยซ้ำ ฉะนั้น
ผมสนใจในฐานะที่เป็นครูที่สอนวิชาอื่นๆและจำเป็นต้องใช้ภาษาเป็นส่วนประกอบของการทำหน้าที่
การงานมากกว่า ในลักษณะเช่นนี้ เราได้พูดกันแล้วว่าตั้งแต่ Johnson เสนอ และผมจำได้
ว่าในการสัมมนาและวางแผนทุกครั้งเกี่ยวกับเรื่องนี้ เราถามคำถามหลักอยู่คำถามหนึ่ง เรา
บอกว่าคำถามนี้เป็นหัวใจเพราะ module ที่ Johnson เสนอเป็น mechanization ของ
การสอนคือเน้นในเรื่อง mechanization ค่อนข้างมาก และเน้นในเรื่องการผลิตวัสดุการสอน
การมีวัสดุอุปกรณ์ที่จะ facilitate ให้นักศึกษาได้รับความสะดวกเกือบจะ ๒๔ ชั่วโมง
เขาอยากเข้ามาศูนย์เมื่อไรก็ได้ ในลักษณะเช่นนี้ เราก็เคย raise ปัญหาว่ามันจะ over
mechanization ไปหรือเปล่าสำหรับการเรียนการสอน การ humanization ของการสอน
โดยจะใช้ครูอยู่ในบทบาทที่อาจจะเปลี่ยนแปลงไป มันคืออะไร และจุดนี้กระมังคือจุดที่ว่า
จะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวใน integration ระหว่าง individualization
ของการสอน และขณะเดียวกันก็ mechanize ไป too certain extent อีกส่วนหนึ่งก็ยัง
humanization อยู่

ส่วนเรื่อง motivation เป็นอีก factor หนึ่งที่เคยพูดกันมาตั้งแต่ดั้งเดิมว่าใน
ระบบซึ่งเราลด interaction ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน หันไปให้มี interaction กับวัสดุสิ่งของ
มากขึ้นจะ maintain motivation ได้อย่างไร จะสร้าง incentive ในการที่จะทำให้คน
เรียนอยากเรียนได้อย่างไร เพราะฉะนั้นปัญหาเหล่านี้ ผมคิดว่าเป็นปัญหา technical และ
ถ้าจะประเมินความสำเร็จหรือความล้มเหลวของระบบที่ทำไป คงจะต้องประเมินหลายเกณฑ์

และคงจะมากกว่าที่ท่านอาจารย์เดิมสักทีพูดไปแล้ว ซึ่งในประเด็นเหล่านี้ผมไม่มีความรู้ความสามารถที่จะเสนออะไรมากกว่านี้ และผมคิดว่า เป็นส่วนที่วันนี้เราโชคดีที่มีอาจารย์มยุรี มาอยู่กับเราที่นี่ ซึ่งท่านคงจะพูดประเด็นเหล่านี้ดีกว่าผมมาก เนื่องจากผมยังห่างเหินและมองจากทัศนคติเชิงบริหารมากกว่า

ที่นี่จากหัวเขี้ยวที่ผมพูดว่า ก่อนปี๒๕๑๖ ไม่ว่าที่ไหนในเมืองไทยรวมทั้งจุฬาด้วย ปัญหาเรื่องการเรียนการสอนภาษาเพื่อวัตถุประสงค์อะไรและคนมีพื้นฐานไม่เท่ากันเมื่อเข้ามาเรียน และความมุ่งหวังของแต่ละสาขาวิชาที่จะเรียนภาษาก็ไม่เท่ากันด้วย จะจัดโปรแกรมอย่างไร ตอนนั้นผมเข้าใจว่า นโยบายการสอนภาษาในมหาวิทยาลัยค่อนข้างจะยกให้เป็นเรื่องของมหาวิทยาลัยกำหนดตามสภาพความจำเป็นของสาขาวิชาและตามปรัชญาของแต่ละแห่ง ไม่มี uniform standard เกี่ยวกับเรื่องนโยบายการสอนภาษาที่ชัดเจน มาจนกระทั่งถึงปี ๒๕๑๖ ย่างเข้าปี๒๕๑๗ ถึงได้มีการพูดถึงนโยบายการสอนภาษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะในมหาวิทยาลัย ค่อนข้างชัดเจนขึ้น นโยบายนั้นคืออะไร เท่าที่ผมพอจะประมวลได้จาก ๒-๓ แหล่งเพราะเราเคยบทวนนโยบายนี้กับสภาความมั่นคงแห่งชาติ เราเคยบทวนนโยบายนี้ในส่วนขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการศึกษา เช่น สภาการศึกษาและทบวงฯ และล่าสุดเราเคยมีสัมมนาที่สวนสวพธรรมาว่าด้วยเรื่องนโยบายภาษาของชาติ จากแหล่งต่างๆเหล่านี้ก็พอประมวลได้ว่าถ้าระดับอุดมศึกษาแล้วมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้เปิดสอนภาษาต่างประเทศในฐานะที่เป็นภาษาต่างประเทศ (ไม่ใช่ภาษาที่สอง) ได้ตามสภาพความจำเป็นของสาขาวิชา หมายความว่าถ้าสาขาวิชาใดต้องการใช้ภาษาใดเป็นหลัก เช่นแพทย์ต้องการเยอรมัน หรือทางด้านการศึกษาต้องการภาษาฝรั่งเศส หรือทางด้านเอเชียศึกษาต้องการภาษาจีน หรือคณะพาณิชย์ฯจะค้าขายกับญี่ปุ่นต้องการภาษาญี่ปุ่น สิ่งเหล่านี้กำหนดขึ้นตามสภาพความจำเป็นของลักษณะวิชาที่จำเป็นต้องใช้ ภาษาเหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งของวิชาการศึกษาในแขนงเหล่านั้น จะพูดว่าเป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ก็ใช่ จะพูดว่าเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบอาชีพเมื่อจบออกไปแล้วจำเป็นต้องรู้ภาษาเหล่านั้นด้วยถึงจะช่วยทำอาชีพเหล่านั้นก็ได้ หรือจะมาด้วยวัตถุประสงค์ที่อาจารย์มยุรีคงจะพูดหรือในpaper ท่านก็พูดไว้ชัดว่า เพราะจะมีการสอนภาษาเหล่านั้น จำเป็นต้องผลิตคนไปสอนภาษาก็จะเปิดให้สอนภาษาเหล่านั้นได้ เพราะฉะนั้นจากนโยบายข้อนี้ ภาษาบางภาษาที่ไม่ยอมให้สอนในระดับประถม มัธยม เช่นภาษาจีน นโยบายประเทศไทยเป็นนโยบาย assimilation ไม่ต้องการให้มีการสอนภาษาชนกลุ่มน้อยถ้าไม่จำเป็น และโดยเฉพาะในระดับ

formative year คือในระดับที่จะทำให้เด็กซึ่งอยู่ในระยะที่เราต้องการ form characters ของความเป็นไทย เราพยายามเน้นภาษาไทยเท่านั้น แต่พอมาถึงอุดมศึกษาไม่มีข้อห้าม ถ้าพิสูจน์ได้ว่าภาษาเหล่านั้นเป็นภาษาที่มีความจำเป็นตามลักษณะวิชาที่เปิดสอนได้ และเปิดสอนได้แม้กระทั่งภาษาจีนหรือภาษารัสเซีย แล้วก็justify จากลักษณะความจำเป็นทางวิชาการ ความก้าวหน้าทางวิชาการและบางส่วนก็เป็นเสรีภาพทางวิชาการ โดยมองว่าในระดับนี้คงไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติเพราะเป็นระดับผู้ใหญ่ ระดับผู้รู้ผู้เล่นที่เป็นระดับสูง

จากนโยบายอันนี้เอง การ implementนโยบายที่ค่อนข้างจะเป็นuniform ก็เกิดขึ้นในปี ๒๕๑๗ ทบวงฯก็ได้กำหนดมาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี และกำหนดไว้เลยว่าในหมวดวิชาพื้นฐานจะต้องมีการสอนภาษาไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต นี่จะเริ่มจะมีuniform standard อันเป็นส่วนของความเป็นคนเพราะเป็นส่วนของความรู้พื้นฐาน เป็นส่วนที่ทำให้ผู้จะเป็นบัณฑิต อย่างน้อยมีเครื่องมือทางภาษาพอสมควรที่จะไม่หาความรู้โดยอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือ เพราะฉะนั้นในหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต จะมีอยู่ ๖ หน่วยกิตก็คือ ๑ ใน ๕ ที่ไปกำหนดเอาไว้ว่าจะต้องเป็นภาษา ปกติหากดูเครื่องก็คือ ภาษาที่ว่าคือภาษาอะไร ถึงต้องมีการสัมมนาที่สวนสามพรานเพราะไม่ทราบเหมือนกัน ท่านไม่ได้เขียนไว้ว่าภาษา ๖ หน่วยกิตนี้ภาษาอะไร แต่ธรรมดาอยู่เอง ความพร้อมอะไรต่างๆก็เป็นภาษาอังกฤษเกือบทั้งสิ้นหรือทั้งสิ้นก็พูดได้ และถ้าบอกให้นิสิตนักศึกษาเลือก ส่วนใหญ่จะเลือกภาษาอังกฤษอยู่ดี เพราะพื้นเขามีมาจากระดับมัธยมส่วนมาก จะมีฝรั่งเศษอยู่บ้างคงจะน้อย ในตอนหลังก็เกิดมีความรู้สึกกันว่า ภาษาไทยก็สำคัญ ทำไม ๖ หน่วยกิตต้องไปผูกกับภาษาอังกฤษเท่านั้น ตอนนี่ก็มาถึงจุดclarify กันชัดเจนว่าภาษา ๖ หน่วยกิตจะเป็นภาษาอะไรก็ได้ตามที่หลักสูตรของมหาวิทยาลัยต่างๆจะกำหนด แม้แต่มหาวิทยาลัยบางแห่งจะใช้ภาษาไทยและ justify ได้ว่า การที่จะสร้างวิชาภาษาไทยระดับอุดมศึกษาเป็นพื้นฐานนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อจะเป็นเครื่องมือให้คนใช้ภาษาไทยได้ดีขึ้นอย่างไร หรือเป็นคุณลักษณะจำเป็นสำหรับบัณฑิตในสังคมไทยก็ว่าไป ทบวงฯก็ไม่ขัดข้องเพราะได้ตีความนโยบายการสอนภาษาว่าระดับอุดมศึกษานั้น อะไรก็ได้ ถ้าสามารถ justify ได้ว่า การกำหนดภาษาเหล่านั้นเป็นส่วนของวิชาพื้นฐาน เป็นการกำหนดที่สัมพันธ์กับหลักสูตรที่จะเปิดสอน เป็นการกำหนดตามปรัชญาของสถาบัน เป็นการกำหนดโดยถือลักษณะความจำเป็นของวิชาการวิชาชีพ อาจจะทำให้เลือกหลายๆภาษาก็ได้ แต่ว่าอย่างน้อยรวมกันแล้วจะต้อง ๖ หน่วยกิตเพราะฉะนั้นถ้าพูดเชิงนโยบายแล้ว มาถึงยุคปัจจุบันเชื่อว่านโยบายการสอนภาษาทั้งระดับประถม มัธยม อุดมศึกษานั้นชัดเจน

ที่นี้เมื่อนโยบายชัดเจน ก็จะขอพูดในประเด็นที่สองต่อไปว่า ตัวที่จะกำหนดทิศทาง และเป้าหมายของการพัฒนาการสอนภาษาของสถาบันภาษานั้นจะต้องดูอะไรอีก นอกจากนโยบาย การสอนภาษาระดับชาติ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกำหนดมาสู่สถาบันของจุฬาลงกรณ์เอง ก็คือจะต้องดูความต้องการ ความต้องการนั้น ถ้าจะดูความเป็นมาของสถาบันภาษา เคมีที่นั่นเกิดขึ้นจากความต้องการเฉพาะ ของจุฬาลงกรณ์ เมื่อสมัยเป็นโครงการศูนย์ภาษา โครงการที่จะปรับปรุงการสอนภาษาอังกฤษในฐานะที่เป็น วิชาบริการโดยที่จะตั้งหน่วยกลางขึ้นแล้วก็ให้บริการทั้งมหาวิทยาลัย เพื่อที่จะทำให้คุณภาพ ของการสอนภาษาอังกฤษในฐานะที่เป็นวิชาบริการก็ตามเป้าหมาย แก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ในระยะนั้น โครงการเริ่มแรกจึงเป็นโครงการที่มีเป้าหมาย ศึกษาดูงานและศึกษาดังแต่ต้น ส่วนวิธีการ จะตอบสนองเป้าหมายนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ชัดตามข้อเสนอของ Johnson ที่จะใช้ Individualized instruction และ approach นั้นจะใช้ได้ผลหรือไม่เมื่อ implement แล้วเป็น อีกเรื่องหนึ่ง แต่นโยบาย เป้าหมายตั้งแต่ตอนแรกชัดว่าทำไมถึงมีโครงการศูนย์ภาษา ตอนนั้น ไม่เรียกสถาบัน และจริงๆที่มาเรียกสถาบันภาษาก็เป็นอุบัติเหตุ ตรงที่ว่าเพราะจุฬาลงกรณ์ สมัยนั้น พระราชบัญญัติไม่ยอมจัดตั้งอะไรเลยนอกจากสถาบัน ฉะนั้น ไม่ว่าจะ มีหน่วยอะไรขึ้นมาที่ไม่ใช่ คณะวิชา ก็ไม่มีทางเลือก นอกจากจะเรียกสถาบัน ก็มีสถาบันที่ไม่ควรชื่อสถาบันอยู่ ๒ แห่ง อีกแห่ง คือสถาบันคอมพิวเตอร์ เข้าใจว่าเปลี่ยนเป็นศูนย์ไปแล้วตอนนี้ และตอนนั้นจุฬาลงกรณ์ก็มีคำนิยามศัพท์ บอกว่า ถ้าจะเรียกสถาบันต้องหมายถึง หน่วยงานที่ตั้งขึ้นทางวิชาการเพื่อเน้น เรื่องกิจกรรมการ วิจัย ถ้าจะเป็นศูนย์จะต้องเน้นบริการทางวิชาการในรูปแบบต่างๆ และบอกไว้เสร็จว่า ทั้งศูนย์ สถาบันและสำนักจะไม่มีหลักสูตร เป็นของตนเอง. ถ้าจะมีการสอนก็ต้องเป็นการสอนบริการให้กับ หน่วยอื่น ในเมื่อสถาบันภาษาเกิดขึ้นทั้งๆที่โครงการเรียกว่า โครงการศูนย์ภาษา มันเกิดขึ้น เพราะกฎหมายบังคับให้เกิด ชื่อนี้จริงๆตามนิยามของจุฬาลงกรณ์ควรจะเป็นศูนย์ภาษา แต่ผมเข้าใจ ว่าพวกเราคงจะพอใจคำว่าสถาบันภาษาไปแล้ว อาจารย์มยุรีคงอธิบายได้ดีขึ้นไปอีกว่าทำไม ของท่านเองจึงเป็นสถาบันศูนย์ภาษา มันมีอะไรๆทุกอย่างเกี่ยวกับความเป็นมาของชื่อ

เมื่อจัดตั้งกันจริงจึงจนกระทั่งทำเป็นประกาศคณะปฏิวัติ ผมก็ขอเล่าเบื้องหลังให้ เห็นถึงความต้องการอีกด้านหนึ่งเกิดขึ้น ก็คือ ช่วงนั้นเป็นช่วงสถาบันศูนย์ภาษาได้รับการประเมิน จากฝ่ายการเมืองว่าไม่น่าจะอยู่ที่ทบวงฯ เพราะทบวงฯไม่ใช่หน่วยสอน ทบวงฯเป็นหน่วย บริหาร เป็นหน่วยอำนวยการ เรื่องการเรียนการสอนน่าจะอยู่ในมหาวิทยาลัย ในที่สุด

ด้วยอิทธิพลของนักการเมืองทำให้มีการพิจารณาขุดเล็กสถาบันศูนย์ภาษา แต่เมื่อจะขุดเล็ก
เมื่อเป็นช่วงที่เกิดการปฏิรูปแล้วมาเรียกปฏิวัติ ก็ได้มีการเรียกพวกเราเข้าไปชี้แจงตอนที่จุฬา
จะตั้งว่า เรื่องนี้เมื่อมีสถาบันระดับชาติคือผู้ดีแล้ว ทำไมไม่ไปขุดและเมื่อขุดแล้ว หน้าที่สำคัญหลาย
ประการที่สถาบันศูนย์ภาษาอังกฤษทำตั้งแต่สมัยโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยเรื่อยมา ใครจะทำ
ในที่สุดถึงได้มอบคณียกรรมเรื่องภารกิจของสถาบันศูนย์ภาษามาด้วย แล้วก็ถามจุฬาว่าจะรับ
เงื่อนไขอันนี้ได้ไหม ถ้าจะตั้งสถาบันภาษาขึ้น ให้เอาความต้องการตามภารกิจของสถาบัน
ศูนย์ภาษามาด้วยและให้ทำหน้าที่นี้เสียด้วย จุฬาก็รับ ถ้าไม่รับภารกิจก็คงไม่ได้คน ไม่ได้อะไรมา
ก็มีการโอนกิจการ ทรัพย์สินของสถาบันศูนย์ภาษามาให้ ซึ่งอันนี้เป็นความต้องการด้านที่สองที่มา
กับการทเวนระดับชาติและออกมาเป็นประกาศคณะปฏิวัติที่ต้องการจะให้สถาบันภาษา จุฬาทำ
หน้าที่ส่วนหนึ่งของสถาบันศูนย์ภาษาที่ขุดไป หน้าที่ส่วนนั้นก็คือ การพัฒนาการสอนภาษา และอาจจะ
รวมไปถึงการพัฒนาอาจารย์ การเตรียมอาจารย์ที่จะไปศึกษาต่อต่างประเทศซึ่งจำเป็นต้องมี
พื้นฐานภาษา การวิจัยและการพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องการสอนภาษา เหล่านี้ วัณณ์ผมจึงมาทวงว่า
เมื่อรับคณียกรรมมาแล้ว ทำอะไรให้กับคณียกรรมฉบับนั้นบ้างซึ่งเป็นความต้องการอีกด้านหนึ่งอัน
เป็นความต้องการร่วมระหว่างมหาวิทยาลัย เป็นความต้องการร่วมที่express ออกมาโดย
หน่วยงานกลางของชาติคือ ทบวงมหาวิทยาลัยก่อนจะหยิบยื่นงานชิ้นนี้มาให้จุฬา และเราก็
ทบทวนกันด้วยความไม่สบายใจตั้งแต่ต้นว่า ถ้าเป็นสถาบันกลางแล้วมาขุดมหาวิทยาลัยใด
มหาวิทยาลัยหนึ่ง มหาวิทยาลัยอื่นจะยอมรับหรือ ตอนนั้นเราก็คิดฝากกันมาด้วย บอกแม้แต่
โครงสร้างของกรรมการสถาบันภาษา จุฬาก็ควรจะต้องมี participation กับสถาบันอื่นเสีย
ตั้งแต่แรก และพูดฝากมาด้วยว่า ถ้าจะมีผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศมาก็ อีไรก็ดี ขอให้มาแล้ว
เอาไว้ที่จุฬา รวมผืนก่าลังกันที่นี้เพื่อให้สถาบันอื่นได้ร่วมใช้และพูดไว้ด้วยว่า การผลิตและ
การพัฒนาวัสดุการสอนต่างๆ ถ้าจะให้มหาวิทยาลัยอื่นได้ร่วมใช้ก็ควรจะให้อาจารย์เขามามีส่วน
ร่วมผลิตเสียตั้งแต่แรกด้วย ซึ่งอันเห็นเป็นอีกเรื่องหนึ่งซึ่งถ้าผมพูดหมดเปลือกแล้วก็ยังความ
หนักใจให้พวกเรามากขึ้น เพราะผมเชื่อว่าหน้าที่นั้นได้พยายามทำกันอยู่ แต่ไม่มากอย่างที่
คณียกรรมมอบให้มา

ความต้องการด้านที่สองนี้ จริงๆแล้วจุฬาในฐานะเป็นสถาบันเก่าและเป็น
มหาวิทยาลัยที่มีสถาบันภาษา ผมคิดว่าถ้าจะทบทวนเป้าหมายและทิศทางกันแล้ว วัณณ์ก็ทบทวน
เสียด้วยว่า เป้าหมายและทิศทางในความต้องการด้านที่สองซึ่งมากับ เรื่องขุด-รวมสถาบันศูนย์ภาษา

แล้วมอบภารกิจมาให้สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และขณะนี้มีมหาวิทยาลัยอื่นเขาเริ่ม
ทวงแล้ว ในฐานะที่ผมอยู่นอกรั้วจุฬา เพราะบริการที่เขาเคยได้รับจากศูนย์ภาษา เมื่อมี
สถาบันภาษา บริการเหล่านั้นเขาได้รับลดน้อยถอยลงไปมาก อาจจะเหลือล้มมนาปีละทศหรือ
อย่างไรไม่ทราบ ผมขอให้ทบทวนด้วย

ที่นี้ในฐานะที่เป็นสถาบันภาษา ผมก็คิดว่ายังมีความต้องการด้านที่สามอยู่
ความต้องการด้านนี้อาจจะไม่ใช้ความต้องการของจุฬาโดยเฉพาะ เป็นความต้องการที่ไม่มีใคร
ตอบสนองได้อย่างเพียงพอ ผมจะใช้คำกลางๆว่าเป็นความต้องการของประชาชน ก็คือ ขณะนี้
เรื่องความต้องการที่จะหาความรู้ด้านภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษของบุคคลกลุ่มต่างๆทั้งภาค
เอกชนและภาครัฐบาล ยังมีอยู่ในระดับสูง และยังไม่มียุทธศาสตร์สอนภาษาในมหาวิทยาลัยใด
ที่ตอบสนองความต้องการเหล่านี้ได้อย่างเพียงพอ เราจึงยังปล่อยให้เป็นเรื่องของการตอบสนอง
ความต้องการของประชาชนไปอยู่ในมือธุรกิจการค้า ฉะนั้นใครอยากรวยก็ตั้งโรงเรียนสอนภาษา
สอนดีไม่ก็ก็มีคนเรียน บางแห่งเป็นเศรษฐกิจเงินล้านจากการสอนภาษา ที่น่าสงสารที่สุดคือ กลุ่ม
ข้าราชการที่เคียดแค้นปัญหาใหญ่ของกรมวิเทศสหการคือ เวลาที่มีทุนมา ส่งคนไปสอบแล้วสอบตก
เพราะบางที่เรานผลิตบัณฑิตออกไป ภาษาไม่ดีพอ ในที่สุดทุนว่างเยอะแยะขณะนี้ เพราะผู้สมัคร
สอบตกภาษา บางที่ทุนเขาให้ไปออสเตรเลีย สอบภาษาผ่านในระดับไปได้แต่มาเลเซีย ซึ่ง
กรมวิเทศฯก็แปลก เขามีระดับคะแนนภาษา แค่นี้ได้ไปมาเลเซีย ต้องได้แค่นี้ถึงจะไปออสเตรเลีย
อันนี้เป็นความจริง คนบางคนสอบก็ที่ได้ก็ไปได้แต่มาเลเซียและก็ได้ไปมาแล้วที่มาเลเซีย ลักษณะ
เช่นนี้ก็เกิดความมุ่งหวังความต้องการจากคนกลุ่มต่างๆที่อยากจะให้สถาบันภาษารับใช้
จากความต้องการสามด้าน ด้านภายในจุฬาเอง ด้านที่เกี่ยวกับความต้องการร่วมระหว่าง
มหาวิทยาลัยที่เป็นมรดกตกทอดมาจากเจตนารมณ์ของสถาบันศูนย์ภาษา เรื่องความต้องการของ
ประชาชนซึ่งผมเองทดลองแล้วด้วยวิธีที่ไม่ดีเลย เช่น ผมเอาชุดภาษาอังกฤษพื้นฐานของ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเปิดสอนประชาชนไม่จำกัดวัย ไม่จำกัดวุฒิ เป็นวิชาที่มีคนเรียน
มากที่สุด เช่น หันคนจะเรียนภาษาอังกฤษ ๓-๔๐๐ คน เรียนเอง ๑๐๐% ไม่มีตัวอะไรทั้งสิ้น
ก็ยังอุทิศค่าที่เรียน เรียนแล้วสอบได้ ๔%, ๑๐% บ้าง เพราะเขาบอกว่าเป็นวิธีเดียวที่เขาจะ
ได้รับบริการราคาถูกโดยที่ไม่ต้องชวนช่วยอะไร ไม่ต้องยื้อแย่งหาที่เรียน เพราะฉะนั้นสถาบันที่มี
ความพร้อมกว่า สามารถตอบสนองความต้องการด้านนี้ด้วย ผมคิดว่าจะ เป็นประโยชน์

ประเด็นสุดท้าย ถ้าจะกำหนดทิศทาง เป้าหมายกันแล้วก็คงหนีไม่พ้นที่จะต้องพูดถึงว่า หากนโยบายเป็นอย่างนี้ในการสอนภาษา ถ้าความต้องการเป็นอย่างนี้ ภารกิจของสถาบันภาษา ควรจะมีอะไรบ้าง ก็แน่นอนที่สุด ภารกิจทางด้านการสอนคงจะเป็นภารกิจหลักและคงจะได้ลำดับความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะเป็นความต้องการของจุฬามาตั้งแต่ต้น ถ้าว่าตาม priority ก็คงจะเป็น priority area ซึ่งต้องถือเป็นภารกิจหลักที่ต้องทำให้ได้ก่อนภารกิจอื่น และถ้าทำภารกิจนี้ได้ดีด้วย approach ที่เหมาะสม ถูกต้อง ได้ผลแล้วก็จะกลายเป็นบริการที่ให้กับคนอื่นในฐานะที่เป็นโครงการต้นแบบได้ด้วย เพราะขณะนี้ผมก็ถือว่ามหาวิทยาลัยต่างๆที่พบปัญหาเกี่ยวกับภาษาที่ว่า การพัฒนาการสอนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการที่เหมาะสมในสภาพของการที่เด็กมีพื้นฐานเข้าสู่มหาวิทยาลัยไม่เท่ากัน เป้าหมายของแต่ละสาขาวิชาไม่เท่ากัน จะจัดวิธีการสอนภาษา ในฐานะเป็นบริการอย่างไรถึงจะได้ผลดีที่สุด ถ้าจุฬาทำภารกิจนี้ได้ด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว ผมเชื่อว่าจะเป็นอาณิสย์อยู่ในตัวที่แผ่อำนาจไปถึงคนอื่นด้วย

ภารกิจที่สองในฐานะที่เป็นส่วนของมหาวิทยาลัยก็คงหนีไม่พ้นที่จะต้องทำเรื่องวิจัย ปัญหาที่มีว่าวิจัยอะไร เพราะในขณะเดียวกันก็มีหน่วยภาษาซึ่งเป็นหน่วย Specialized unit ภายในมหาวิทยาลัยอยู่ เช่น ภาษาอังกฤษก็มีภาควิชาภาษาอังกฤษอยู่ ภาษาฝรั่งเศสก็มีภาควิชาฝรั่งเศสอยู่ และในประกาศคณะปฏิวัติก็ให้วิจัยภาษาไทยได้ด้วย เขาก็มีภาควิชาภาษาไทย ทำอย่างไรถึงจะทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อน ก็อาจจะเป็น Research and Development ในส่วนที่เกี่ยวกับการผลิตตำรา อาจจะเป็นด้านเทคนิคการสอนบางอย่าง เช่น ขณะนี้เล่น Individualized instruction ก็ลองวิจัยเรื่องนี้ขึ้นมา พูดง่ายๆก็คือ R and D นี้ควรจะมีมุ่งไปสู่ภารกิจหลักของสถาบันภาษา คือไปเสริมให้สามารถที่จะทำด้านการผลิตตำราก็ดี ด้าน development ของ personnel ก็ดี ไม่ควรเป็น academic research ในลักษณะที่ไปวิจัยภาษาโดยตรงซึ่งจะไปซ้ำซ้อนกับภาควิชาต่างๆ เพราะฉะนั้นทิศทางเรื่องการวิจัย คงต้องพูดกันในรายละเอียดให้มีทิศทางที่ชัดเจนและสามารถทำแผนได้ เพราะถ้าไม่มีทิศทางที่ชัดเจน ผมเชื่อว่าสักวันหนึ่งงานวิจัยที่สถาบันภาษากับภาควิชาต่างๆจะลบลบผลหม่น และในที่สุดแยกกันไม่ออกว่าอันไหนควรจะเล่นอะไร ทุกคนลุกขึ้นมาเล่นในเรื่องเดียวกัน ที่ภาควิชาเขาเล่นไม่ได้ ไม่ได้คิด ไม่มีใครเล่น อันนี้คิดว่าคงต้องแบ่งตัวเองกันให้ดี

ได้วิ่งเต้นและไปที่คณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งเป็นผู้ร่างคำสั่งคณะปฏิวัติออกไป ก็ต้องทำอย่างรวดเร็ว เพราะเขาบอกว่า ถ้าทำไม่ทันจะไม่ได้ ดิฉันก็รีบไปด้วยตนเอง ก็ไปเห็นคำสั่ง ใครไม่ทราบร่างไว้ที่แรกเขียนบอกว่า ศูนย์ภาษา แล้วมีเขียนเติมคำว่าสถาบันและขีดคำว่าศูนย์ออก แต่เวลาพิมพ์ คนพิมพ์ก็ตกคนสุดท้ายก่อนที่จะส่งคณะปฏิวัติพิมพ์ลงไปถึงคำว่าสถาบันและศูนย์ ดิฉันก็เรียนท่านผู้ใหญ่ ว่าพิมพ์ผิดนะ ขอให้แก้ไขเพราะในร่างเดิมยังมีกันอยู่แล้ว เรื่องศูนย์กับสถาบัน ดิฉันก็ไม่ติดใจหรอก จะเรียกศูนย์ก็ได้ เรียกสถาบันก็ได้ แต่ถ้ามีศูนย์ก็ไม่ควรมีสถาบัน ถ้ามีสถาบันก็ไม่ควรมีศูนย์ ดิฉันบอกไปอย่างนั้น แต่ท่านบอกไม่ได้หรอก มันพิมพ์ไปแล้ว เลยตามเลย ฉะนั้นประกาศคณะปฏิวัติจึงมีทั้งสถาบันและศูนย์ ตกลงข้อนั้นเป็นข้อที่คนพิมพ์ก็ติดตั้งขึ้น อันนี้ฟังดูจะว่าเสรีาก็ได้ ขำก็ได้

อีกอันหนึ่งที่ดิฉันอยากจะพูดถึงก็เชื่อมโยงกับที่อาจารย์วิจารณ์พูดคือเรื่องความมุ่งหมาย ดิฉันเองไม่ใช่นักวิชาการอะไรแต่ก็มีคนมาให้เขียนบทความ เมื่อ ๑๐ ปีที่แล้วดิฉันก็เคยเขียนบทความให้วารสารธรรมศาสตร์ ดิฉันลืมไปแล้วแต่มีคนไปอ่านดู เห็นว่ามีอะไรเข้าที่อยู่ที่ ดิฉันก็กลับไปอ่านบทความนั้นดู ดิฉันได้รายงานว่า เราเคยสำรวจความมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศว่ามีอะไรบ้างในมหาวิทยาลัย ดูจากที่สำรวจมีอยู่ ๔ วัตถุประสงค์ คือ

๑. เรียนเพื่อเป็นเครื่องมือใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้จากตำราและแหล่งวิชาการอื่นๆ เพิ่มเติมจากแหล่งวิชาการที่มีบันทึกรวบรวมไว้ในภาษาตนเอง คือตำราต่างๆก็มีเขียนเป็นภาษาไทยไว้มากมาย อาจารย์ก็ดี นิสิตนักศึกษาที่ดี ยังต้องการศึกษาจากตำราที่เขียนด้วยภาษาอื่นๆด้วย ไม่ใช่เฉพาะภาษาไทย เพราะฉะนั้นอันนี้ก็เป็วัตถุประสงค์ที่สำคัญและเข้าใจว่าสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่บอกว่าสอนภาษาอังกฤษเพื่อบริการ คงมีวัตถุประสงค์นี้เป็นหลักอยู่

๒. เรียนเพื่อให้เกิดความถนัด ความชำนาญในภาษาต่างประเทศนั้น เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ อย่างเช่นเขาจะเป็นล่ามหรือเป็นผู้เชี่ยวชาญทางภาษาต้องใช้ภาษาต่างๆเหล่านี้ อันนี้ก็เป็นการใช้ประกอบอาชีพโดยตรง หรืออย่างพวกเขาจะไปทำงานต่างประเทศ เป็นต้น ต้องใช้ภาษานั้นให้จริงจัง ใช้เป็นอาชีพ ไม่ใช่แบบผู้สมัครเล่นเท่านั้น

๓. ดิฉันเพิ่มเติมอีก ที่จริงวัตถุประสงค์อย่างเดียวกับข้อสอง คือให้ถนัดชำนาญ แต่เพิ่มมีความสามารถสอนภาษาต่างประเทศนั้นๆด้วย เป็นครูสอนภาษานั้น นอกจากจะรู้ภาษาดีจะรู้ภาษาดีเพื่อไปประกอบอาชีพแล้วต้องสอนได้ด้วย ต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องวิธีสอนและอะไรต่างๆอีกมากมายที่ครูควรจะรู้

๔. เพราะต้องการเรียน เพราะความอยากรู้อยากเรียนสิ่งใหม่ๆ มิได้ใช้ เป็นเครื่องมือเสาะแสวงหาวิชาการอื่นๆ หรือมิใช่เพื่อนำความรู้นั้นไปประกอบอาชีพในอนาคต เข้าใจว่า มีคนจำนวนไม่น้อยที่อยากเรียนเพื่อวัตถุประสงค์นี้อยู่ ตัวดิฉันเองเมื่อไปอยู่ฮาวาย ๔ ปี ก็มีความต้องการอยากเรียนอยากรู้ภาษาต่างประเทศอีกสักภาษา ก็ลองไปเรียนภาษาญี่ปุ่นดู ได้ ความรู้หลายอย่าง ค่าเรียน ๔๗ เหรียญ ไปเรียนอย่างชนิดที่อาจารย์วิจารณ์ว่าคือ ถ้าดิฉันไปเรียนแบบ นักเรียนธรรมดาที่เข้ามหาวิทยาลัยฮาวายไม่ได้เพราะต้องสอบอะไรเยอะแยะ ก็ไปเรียนอย่าง ที่มหาวิทยาลัยเซาท์ริการประชาชน คือเรียนตอนกลางคืน เป็น College of Continuous Education ใครจะเรียนก็ได้ ดิฉันไปเรียนทั้งที่ต้องขึ้นรถเมล์ กลับบ้านก็ค่ำ-๔ ห่ม เรียนแล้ว ได้ จบแล้วพูดภาษาญี่ปุ่นไม่ได้สักคำเดียว ที่ไปเรียนก็อยากจะรู้ว่าโครงสร้างภาษาญี่ปุ่นเป็นยังไง วิธีจัดสอนภาษาต่างประเทศเขาทำอย่างไร เพราะภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาต่างประเทศ ของคนอเมริกัน ก็ได้ความรู้หลายอย่างจากการเรียนนั้นแต่ไม่ได้รู้ภาษาญี่ปุ่นเลย

วัตถุประสงค์ทั้ง ๔ ข้อนี้ ดิฉันคิดว่าอันแรกเพื่อใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้จาก คำว่า อันนี้คงเป็นวัตถุประสงค์ของสถาบันภาษา

ดิฉันอยากจะทำสักลงไปอีกว่า ถ้าเราจะสนองความต้องการของผู้เรียน มันก็เป็น เรื่องยากเพราะความต้องการของผู้เรียนไม่อยู่กับที่ เปลี่ยนแปลงไป ในบทความของดิฉันก็มี แผนผังความต้องการของผู้เรียนโยงมาถึงอิทธิพลของสังคมและสิ่งแวดล้อม ถ้าเมื่อว่าสังคมและ สิ่งแวดล้อมต้องการให้คนรู้ภาษาใดภาษาหนึ่งมากเพื่อไปประกอบอาชีพได้ ผู้ที่เรียนเขาก็อยาก เรียนภาษานั้น อย่างสิงคโปร์ เขาบอกว่าถ้าท่านไม่รู้ภาษาอังกฤษประกอบอาชีพไม่ได้ นี่เป็น อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและสังคม ประเทศไทยก็มีอิทธิพลนี้ด้วย เราจะเห็นว่าทำไมโรงเรียนที่ สอนภาษาต่างประเทศจึงเป็นธุรกิจที่ดี เพราะงานส่วนใหญ่ต้องการ ถ้าเราอ่านประกาศในหน้า หนังสือพิมพ์จะเห็นว่าความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาจีนหรือภาษาญี่ปุ่นยังมีความจำเป็น เพราะฉะนั้น ถ้าเราอยากจะทำอาชีพได้ เราก็ต้องมีความรู้เพิ่มเติม อันนี้เป็นอิทธิพลของสังคม แต่ว่า นักเรียนมหาวิทยาลัยที่เข้ามาก็ไม่ทราบว่ที่เปอร์เซนต์ที่ต้องการจะไปประกอบอาชีพเหล่านั้น บางทีตัวดิฉันเมื่อเข้ามหาวิทยาลัย เขายังอาจจะไม่ทราบถึงความต้องการเหล่านั้นก็ได้เพราะยัง ไม่ได้ประกอบอาชีพ ฉะนั้นมันก็ยากที่มหาวิทยาลัยจะสอนให้เข้ากับความต้องการของเขา แต่ ต่อไปเมื่อไรเขาจะไปประกอบอาชีพอะไร เขาถึงจะรู้ว่าเขาต้องการอะไรแน่ๆ จะเห็นว่า

อาจารย์ทั้งหลายที่พูดมาบอกว่า บางที่ไม่รู้ว่าอีครัดดูประสงค์แน่นอนอย่างไร ฉะนั้นการจัดการสอน คิดจนถึงได้ว่ายากมากที่ทำในสถาบัน ถ้าเมื่อจะทำให้เหมาะกับความต้องการของนิสิต สถาบันฯจะต้องคอยประเมินอยู่เรื่อยๆว่า สังคมเปลี่ยนแปลงไปทางไหน มีความต้องการด้านไหนมาก และความต้องการของนิสิตจะเปลี่ยนแปลงไป อันนี้ก็เป็นเรื่องที่ยากจะฝากไว้ว่า เราจะต้องดูสังคมเป็นส่วนใหญ่ มันจะเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อยๆและมีอิทธิพลกับผู้เรียน ฉะนั้นผู้เรียนเมื่อ ๒๐ ปีก่อนกับผู้เรียนสมัยนี้ต้องการไม่เหมือนกันแล้ว เพราะสังคมเปลี่ยนแปลงไป ยกตัวอย่างเช่น วิชาคอมพิวเตอร์ ระบบอะไรต่างๆจะใช้คอมพิวเตอร์ จะเห็นประกาศสอนตามหน้าหนังสือพิมพ์ทุกอย่างกับการสอนภาษาเหมือนกัน นี่เป็นความต้องการของสังคมซึ่งมีอิทธิพลกับผู้เรียนมาก

เกี่ยวกับเรื่องแรงจูงใจ คิดันคิดว่า เป็นปัญหาหนักใจมากสำหรับตัวครู ทำอย่างไรเราถึงจะจูงใจให้เขาเรียนอย่างที่เราต้องการ เราจะอาศัยแต่วัสดุการสอนก็ไม่ได้ เราต้องสร้างสิ่งแวดล้อมจำลองขึ้นให้เขารู้ว่า เขาต้องการจะเรียนไปทางไหน ไม่ใช่บ่ทเรียนเฉยๆในห้องเรียน เราอาจจะสร้างโดยที่ว่าจะต้องคล้ายกับจำลองชีวิตจริงๆจากโลกภายนอก มาให้เขาเห็นได้สัมผัส เข้าใจว่าที่สถาบันฯจัด เช่นมี Club มีการฉายหนัง เป็นต้น หรือว่าเราจะจัดกิจกรรมอย่างไรที่ว่าจะต้องใช้จริงๆ เราอาจจะต้องให้เขาไปสอบถามต่างๆ คิดันคิดว่าแรงจูงใจเราจะหาเฉพาะในห้องเรียนไม่ได้ ไม่พออนุๆ เราต้องสร้างสิ่งแวดล้อมจำลองขึ้นเพื่อ让他เรียน

ต่อไปจะพูดถึงตัวครูผู้สอนโดยเฉพาะ คิดันคิดว่า เป็นกำลังสำคัญมากที่สุดที่เดียวและ ก็ดีใจที่สถาบันฯจะมุ่งพัฒนาอาจารย์ทางด้านนี้ คิดันไม่ทราบว่าจะภาษาไทยจะใช้คำว่าอะไรดี แต่ในภาษาอังกฤษมีอยู่ ๓ คำซึ่งมันต่างกัน อย่างเขาใช้คำว่า Instructor อันนี้เราจะหมายถึงผู้ที่ขึ้นมาใหม่ๆแล้วเข้าไปเริ่มสอน ก็มีความรู้เฉพาะว่าจะสอนบทเรียนนั้นอย่างไร พะวงไปถึงเรื่องว่าจะสอนให้ได้อย่างไร พอมาถึงอีกระดับหนึ่งคือ Teacher ซึ่งตรงกับคำว่า ครู นี่หมายความว่าต้องมีประสบการณ์มากพอควร ไม่ใช่เป็น Instructor เฉยๆ ถ้าจะเป็นครูต้องมีความรู้เพิ่มเติมอีก ต้องรู้จักตัวผู้เรียน รู้ว่าผู้เรียนเรียนยากเรียนง่าย มีความถนัดความสามารถไม่เท่ากัน คนจะเป็นครูได้ ต้องเรียนอะไรอีกหลายอย่างเพื่อจะได้เข้าใจผู้เรียน อีกคำหนึ่ง ภาษาอังกฤษใช้ว่า Educator คิดันไม่ใคร่ชอบคำนี้ในภาษาไทยนักว่า นักวิชาการศึกษา คิดันยังหาคำเหมาะๆในภาษาไทยไม่ได้ สำหรับอาจารย์ในสถาบันฯ คิดันคิดว่าควรจะเป็น

ระดับ Educator คือหมายความว่าไม่ใช่สอนอย่างเดียว แต่ฝึกครูด้วย สามารถสร้างวัสดุ การเรียนการสอน สามารถที่จะสร้างหลักสูตรด้วย และเพื่อจะทำภารกิจระดับชาติ อาจารย์ ในสถาบันฯควรจะเป็นระดับEducator หมายความว่าเราจะได้ไปช่วยพัฒนาอาจารย์ใน มหาวิทยาลัยอื่นๆ สถาบันฯอาจจะตั้งคำถามว่าเราจะทำอะไรจึงจะเป็น Educator ได้สม ความมุ่งหมาย คิดันคิดว่าการศึกษาที่สถาบันฯมีการพัฒนากันบ่อยๆก็ ไม่จำเป็นต้องส่งอาจารย์ทุกคน ไปต่างประเทศเสมอไป บางคนอาจจะคิดว่าเราไม่มีทุนจะไป เราอาจจะจัดสัมมนาบ่อยเป็น เรื่องๆ และเราควรจะต้องมีแผนที่แน่นอน ถ้าเมื่ออยากจะทำถึง ๔ ปี เราก็น่าจะวางแผน ไปได้ว่าเราจะพัฒนาให้เป็นEducator ใน ๔ ปีเราจะทำอะไรอะไร และจะตรงกับ อาจารย์วิจัยตรงเมื่อไหร่ว่ามีทั้งวิจัยและพัฒนา คือวิจัยที่จะไปเสริมสร้างความรู้ พัฒนาอาจารย์ อันนี้คิดันคิดว่าจะเป็นเรื่องที่สถาบันฯน่าจะทำ

ส่วนในเรื่องของงานวิจัย คิดันคิดว่า สถาบันฯควรได้รับความร่วมมือหรือควร จะทำงานวิจัยหลักๆร่วมกับคณะอื่นในจุฬาฯได้ สถาบันฯอาจจะบอกว่าไม่มีกำลัง ไม่มีนักวิจัย แต่ เมื่อ ๒-๓วันนี้มี workshop เกี่ยวกับเรื่องวิจัย คิดันเชิญได้ไปเข้าร่วมด้วย ก็มีหลายท่าน บอกว่าอย่างพวกเราได้ไม่ได้เรียนงานวิจัยมาก่อนเลย จะทำวิจัยไม่ได้ คิดันคิดว่าสถาบันฯอาจจะ เป็นคนวางแผนในการวิจัยด้านภาษา อาจจะทำร่วมกับคณะอื่นๆได้ เท่าที่คิดันจดมา ๑๐ แนวทาง อย่างคณะนิเทศศาสตร์ เขาสนใจเรื่องการสื่อสารซึ่งต้องอาศัยภาษา ภาควิชาภาษาศาสตร์ของ คณะอักษรศาสตร์ซึ่งเล่นในทางภาษาโดยเฉพาะ เขาน่าจะมาช่วยได้ ภาควิชาภาษาอังกฤษซึ่งเน้น หนักในการสอนชั้นสูงในระดับวิชาเอกและวรรณคดีก็มาเน้นได้ หรือคณะวิชาสังคมศาสตร์ก็เน้นได้ เพราะการที่เราสอนภาษาต่างประเทศในระดับมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ คิดันอยากจะ ขอให้ทบทุนบทบาทของภาษาอังกฤษด้วย คือเมื่อก่อนนี้ เราอาจจะคิดถึงภาษาอังกฤษในแง่ที่เป็น ภาษาประจำชาติของคนไม่ใช่ชาติ เราอาจจะนึกถึงคนอังกฤษบนเกาะอังกฤษ คนอเมริกัน คน ออสเตรเลียที่เป็นเจ้าของภาษา แต่ในระยะ ๑๐ ปีมานี้ เราน่าจะมองบทบาทของภาษาอังกฤษ เสียใหม่ว่าเป็นภาษาสากลและเป็นภาษาที่ไม่จำเป็นต้องเป็นภาษาของเจ้าของภาษานั้นๆ ถ้าเรามองใหม่ จะเห็นว่าคนไทยมีอันตักิริยา(Interaction) ไม่ใช่กับคนอังกฤษ คนอเมริกัน เท่านั้นโดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียน เราต้องติดต่อกับคนอาเซียน เราสื่อความคิดกัน คิดันอยาก จะเห็นภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือของการสื่อความคิดในระหว่างคนทั่วโลก จะมีคนไทยที่คนที่จะสื่อ

กับคนอังกฤษหรือคนอเมริกันเท่านั้น แต่ธุรกิจที่เราทำอยู่ในภูมิภาคนี้ เราต้องใช้ภาษาอังกฤษกับคนฮ่องกง คนสิงคโปร์ต่างๆ เราทราบถึงบทบาทภาษาอังกฤษในภูมิภาคนี้ใหม่ เมื่อปีที่แล้ว ดิฉันเผชิญโชคได้ไปประชุมของREIC ที่สิงคโปร์ เรื่องVarieties of English ก็น่าสนใจมากเพราะยังมีอีกหลายvarietiesที่คนไทยยังไม่รู้จัก แต่เราต้องสื่อสารกับเขาและเราจะเข้าใจเขายังไงถ้าเขาพูด Malaysian English หรือ Singaporean English เราจะเข้าใจเขาไหม อันนี้ดิฉันก็ฝากเอาไว้ว่า ถ้าระดับชาติแล้ว สถาบันก็น่าจะทบทวนบทบาทของภาษาอังกฤษในฐานะที่เป็นภาษาสากล วรรณคดีหรือวรรณกรรมต่างๆที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษมีอีกเป็นจำนวนมากที่เขียนโดยที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา เขียนโดยคนอเมริกันต่างๆ เป็นต้น แต่เขาใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสื่อความคิดของเขา เป็นเครื่องมือวัฒนธรรมหรือ identity ของเขา เราจะทำให้คนทั้งโลกเข้าใจกันโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง

ดิฉันอยากจะมองในอีกแง่หนึ่งด้วยว่า ถ้าเราจะมองภาษาอังกฤษในแง่ที่เป็นภาษา สื่อกันให้เข้าใจกัน โดยให้เข้าใจกันผิคนน้อยที่สุดจะทำอย่างไรดี คือเวลานี้ไม่ว่าจะสื่อกันด้วยวิธีอย่างไร มันก็มีความเข้าใจผิดอยู่เรื่อยๆ แต่จะสื่อกัน โดยวิธีใดให้เกิดความเข้าใจผิคนน้อยลงเพื่อที่เราจะได้เข้าใจร่วมกันได้ดีขึ้น เพื่อที่จะทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น ดิฉันก็มองในระดับนานาชาติ คิดว่าถ้าสถาบันภาษาจะเป็นสถาบันที่น่าในเรื่องนี้ก็เหมาะ เพราะมีทั้งกำลังเงิน กำลังคนและกำลังสติปัญญา

รศ.ดร.กำจัด : ขอบคุณมากครับท่านอาจารย์มยุรี ผมอยากไปที่ประชุมถามข้อคิดเห็นที่ยังไม่กระจ่าง
นักจากท่านวิทยากรทั้งสาม ขอเชิญครับ

ผศ. ศิริรัฐ : ดิฉันใคร่ขอเรียนถามว่า ทำไมโครงการศูนย์ภาษาอังกฤษจึงได้กลายเป็นสถาบันภาษา
ไม่มีคำว่า"อังกฤษ"อยู่ และของท่านอาจารย์มยุรี ถึงจะเป็นสถาบันศูนย์ภาษาก็เข้าใจว่า
มีคำว่าอังกฤษอยู่ แต่ว่าสถาบันภาษาไม่มีคำว่าอังกฤษ อันนี้ทางทบวงฯมีความคิดอะไรอยู่คะ

ศ.ดร.วิจิตร : อย่างที่ผมเรียนเมื่อตอนแรกนะครับ เมื่อเป็นความต้องการเฉพาะของจุฬาฯ เรา
ใช้ว่า โครงการศูนย์ภาษาอังกฤษ ที่นี้พอไปถึงระดับทบวงฯและเป็นเรื่องทบทวนในคณะปฏิวัติ
ก็มีความคิดว่าถ้าไปยุบรวมเอาสถาบันศูนย์ภาษามาด้วยก็น่าจะให้มีลักษณะเป็นสถาบันกลาง ซึ่ง
เน้นในเรื่องเกี่ยวกับการวิจัยและการพัฒนาเรื่องภาษาต่างๆมากกว่าภาษาอังกฤษ

แต่ความต้องการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นเรื่องภาษาอังกฤษ เลยเกิดไปรอมชอมกันในระดับชาติ ฉะนั้น ถ้าดูประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑ ซึ่งเขียนว่า "การสอนและการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ รวมทั้ง การทดลองและการวิจัยเกี่ยวกับภาษาที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อความก้าวหน้าทางวิชาการใน ระดับมหาวิทยาลัยเป็นอย่างยิ่ง สมควรจัดตั้งสถาบันภาษาขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อบริการการสอนและ ฝึกอบรมภาษาอังกฤษ" อันนี้เป็นความต้องการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย "และ ทำการทดลองและวิจัยเกี่ยวกับ ภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ" เพราะฉะนั้นเมื่อไปเติมความมุ่งประสงค์ของระดับ ชาติเกี่ยวกับการทดลอง การวิจัยเกี่ยวกับภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศแล้ว ถ้าจะ ชื่อว่า สถาบันภาษาอังกฤษ ก็จะไม่ถูก เลยให้ชื่อว่าสถาบันภาษา อันโผเมเองไปชี้แจงในคณะ ปฏิวัติยุคนั้น ก็มีสมาชิกคณะปฏิวัติ ๒-๓ ท่านรุนแรงมาก บอกว่าการไปยุบสถาบันศูนย์กลางภาษาไม่ถูก แต่ก็ยุบไปแล้วเพราะยุบก่อนจะปฏิวัติ ที่นี้ท่านก็อยากจะพูดชีวิตเอามารวมไว้ที่นี้ ก็พยายามเน้น ว่าถ้าจะออกประกาศคณะปฏิวัติจะต้องทำให้มีลักษณะเป็นสถาบันภาษาที่ไม่จำกัดแค่ เรื่องภาษา ภาษาอังกฤษเท่านั้น เพราะฉะนั้นผมเข้าใจว่าเป็นเรื่องรอมชอมกันระหว่างความมุ่งประสงค์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับสิ่งที่ระดับชาติเติมมาให้ ชื่อถึงออกมาว่า สถาบันภาษา

ผศ.สุทัศน์ : ผมขอเรียนถามท่านอาจารย์วิจิตรในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกันคือ ในเมื่อคำประกาศของ คณะปฏิวัติบอกว่า สถาบันตั้งขึ้นเพื่อบริการการสอนและการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ แต่นโยบาย การเรียนการสอนภาษาในระดับอุดมศึกษาให้เป็นภาษาใดก็ได้ ถ้าเราจะไปเล่นทางอื่น ไม่ทราบ ว่าจะไปขัดกับ mission ของการจัดตั้งหรือเปล่า และถ้าเราจะเล่น เราจะทำอย่างไรกับ คำสั่งฉบับนี้

ศ.ดร.วิจิตร : เราทำได้ ๒ อย่างก็อ หนึ่งปฏิรูประบบอีกครั้งแล้วออกใหม่ อันนี้คงจะเกิดขึ้นไม่ยากใน บ้านเรา สองคือ แก้อำนาจคณะปฏิวัติซึ่งต้องออกเป็นกฎหมาย เพราะคำสั่งฉบับนี้มีฐานะ เป็น พระราชกฤษฎีกาตามที่บอกไว้ในข้อ ๓ มีผลบังคับใช้เหมือนพระราชกฤษฎีกา ซึ่งก็ง่ายเพราะ ออกโดยฝ่ายบริหาร ฉะนั้นถ้าทำตามประกาศพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้จริง สถาบันภาษาก็คง จะสอนและฝึกอบรมได้เฉพาะภาษาอังกฤษ มิฉะนั้นจะท่านออกเหนือหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมาย แต่เรื่องวิจัยทดลองนั้น ไม่จำกัดทำได้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ผมว่าเท่านี้ก็ทำให้ ก็ก่อนครับ

อ.ผ่าน : ผมสนใจที่ท่านรองปลัดฯพูดคือที่ท่านถามว่าสถาบันฯได้ทำอะไรไปแล้วบ้าง เท่าที่
ผมเองมองด้วยสายตาอาจได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ผมรู้สึกว่าเรายังมีอีกหลายอย่างที่เรายังอาจจะ
ทำไม่ได้ คือมี factor บางอย่างทำให้เราทำไม่ได้ ตัวอย่างง่ายๆเช่น load ชั่วโมงสอน
ของอาจารย์สถาบันฯก็สูงอยู่และอีกอย่างหนึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของสถาบันฯอย่างที่คิดท่าน
ผู้อำนวยการได้กล่าวไว้ว่า เราต้องปรับปรุงตำราทั้งหลาย อันนั้นเป็นเหตุผล และที่ผมอยาก
เรียนถามคือ ในกรณีที่เรามีกำลังคนและกำลังงบประมาณไม่พอ และเราเองก็อยากที่จะทำตาม
คณิศรนั่น ผมคิดว่าเราอยาก ทางทบวงฯจะหาทางช่วยสนับสนุนเราได้แค่ไหน เพียงใดครับ

ศ.ดร.วิจิตร : ในประเด็นนี้ผมเรียนอย่างนี้ว่า การทำงานที่มีทิศทาง เป้าหมายและมีแผนคงจะ
ต้องมีpriority คือจัดลำดับความสำคัญว่าจะต้องทำอะไรก่อนหลัง สิ่งที่ทำก่อนนั้น ถ้าทำแล้ว
จะเป็นผลสืบเนื่องไปสู่การทำอย่างอื่นได้ง่ายขึ้น ศิษย์ก็ต้องทำอันนั้นก่อน เพราะไม่มีสถาบันไหน
ในโลกที่ตั้งขึ้นแล้วสามารถทำได้พร้อมกันทันทีหลายอย่างถึงแม้โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายจะให้
ทำหลายอย่าง ผมเห็นว่าทางนี้ก็พยายามทำมาโดยเน้นภารกิจที่ตอบสนองความต้องการของ
จุฬาฯในเรื่องการสอนเป็นบริการทางภาษาอังกฤษ โดยผลิตตำรา โดยการพัฒนาอาจารย์และ
อาณิสย์นี้เผื่อแม่ไปถึงคนอื่น มีสัมมนาอะไรอยู่บ้างเพื่อกระตุ้นให้เห็นทิศทาง ถ้าจะว่าถึง
Phase ของการพัฒนาแล้วก็เหมาะสมกับขีดความพร้อม ความสามารถสร้างสรรได้ ที่นี้สถาบันฯ
พัฒนามาแล้ว ๔ ปีถึงจุดนี้ทบทวนหาทิศทาง มีความรู้สึกที่เราน่าจะ expand function ขึ้นที่
อยู่ในกรอบของกฎหมายนี้ได้ ผมก็เชื่อว่าการสนับสนุนนั้นจะมาตามงาน คงจะไม่มีการสนับสนุน
มาก่อนงาน ถ้าทางนี้มีแผนมีอะไรที่ชัดเจนและบอกว่าแผนนี้ทำได้แน่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
ความสนับสนุนก็ตามมา ผมจำได้เป็นอย่างนี้ว่า ตอนเริ่มต้นโครงการนี้ในฐานะที่เป็นประธานโครงการฯ
เล็กๆที่นี้ เราเน้นmechanization เราบอกว่าสถาบันฯนี้ต้องการอาจารย์ ๒๐ คน นอกจากนั้น
มันค่อนข้างจะเป็น Independent study ค่อนข้างจะเป็น Individualized instruction
ค่อนข้างจะฟัง ทั้งหลาย คงต้องการอาจารย์อีก ๒๐ คนมาเป็น core group หอเอาเข้าจริง
ขณะนี้มันเป็นร้อย ทั้งๆที่ functionก็ยังไม่เต็มตามที่กฎหมายบอกให้ทำ และทำไมทบวงฯให้มา
ได้เป็นร้อย ผมเข้าใจว่าก็review ไปตามสภาพความจำเป็นของพัฒนาการของเรื่องเพราะ
ถ้าเมื่อไรจุฬาฯยังไม่หันไปหุ้ม mechanization หรือ multi-media ซึ่งเดวิด Johnson
ก็ล้มล้มแล้ว ถ้าจะเอา Johnson's reportมาบัดนี้ล้มล้มแล้ว ผมเองอาจจะให้คำแนะนำ

ได้ศึกษาเขาตอนนี้ เพราะเมื่อผมไปเล่นmulti-media อย่างมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผมเห็นเลยเรื่องการสอนภาษาขณะนี้ต้องไปถึงขั้นวีดีโอเทปแล้วถ้าจะให้เกิดIndividualized instruction ที่จะเป็น incentive นักศึกษามากดปุ่ม เห็นภาพ มีหูฟัง ทำเป็นภาพยนตร์ อะไรใส่เข้าไป มันต้องไปอย่างนั้นแล้ว ตามที่Johnson เขียนไว้ สมัยนั้นเทคโนโลยีที่คาดหวังว่าจะพัฒนาได้ที่ยังไม่ถึงจุดนั้น บัดนี้เรื่องจุดนั้นเป็นเรื่องปกติแล้ว เพราะมหาวิทยาลัยขึ้นอย่าง รามคำแหง สุโขทัย เขาทำเป็นเรื่องปกติเนื่องจากเขาต้องพัฒนาไปสู่จุดนั้น เนื่องจากต้องให้นักศึกษาของเขาเรียนเอง ศัพท์ภาษาเองถึงแม้จะทำแบบJohnson ไม่ทันแล้วและจริงๆก็ไม่ได้ทำอย่าง Johnsonทำ ฉะนั้นตอนนี้ต้องก้าวยาวหน่อยถ้าจะไปทิศทางของ Individualized instruction โดยพึ่ง mechanizationก็ต้องทบทวนเรื่องmedia ใหม่ๆ และผมเพิ่งทราบจากอดีตผู้อำนวยการว่า เริ่มจะใช้media คือวีดีโอเทปกับการผลิตและการพัฒนาอาจารย์ ยังไม่ได้ใช้กับนิสิตโดยตรง ฉะนั้นลักษณะการพัฒนาค้นคว้าถ้าจะเล่น video text มันไปอีก ขึ้นหนึ่งแล้ว และจากประสบการณ์ที่พอจะมี ผมเห็นทิศทางที่จะไปได้ ถ้ายังจะ keep Individualized instruction ว่า ถ้าไม่เติมmedia ค้นคว้าวีดีโอที่จะเล่น video ซึ่งเดี๋ยวนี้เป็นเทคนิคใหม่ ผมเชื่อว่าจะไม่ทันสมัยเพราะฉะนั้นคำตอบของผมก็คือว่า อย่าเพิ่งห่วงเรื่อง resourceจนเกินไปว่า ทบวงฯจะสนับสนุนไหม จุฬารจะยอมเอาความร่ำรวยมาใช้เพื่อการสอนภาษาไหม มันขึ้นอยู่กับmerit ของโครงการ ถ้าโครงการนี้พิสูจน์ตัวเองว่าทิศทางที่จะไปมันมีmerit โดยเฉพาะสิ่งนี้พัฒนาในจุฬาคือว่า ผมยังมีความรู้สึกกว่า เรื่อง resource เป็นเรื่องไม่น่าหนักใจเท่าไร ถ้าเป็นที่อื่นผมอาจจะหนักใจมากกว่านี้ครับ

ผศ.อัจฉรา : อยากจะเรียนตามท่านอาจารย์มยุรีคือ ในIssue เรื่อง mechanization กับ humanization ที่ท่านอาจารย์วิจารณ์เอาไว้ บังเอิญอาจารย์ไม่ได้ touch on point นี้ คือ รู้สึกว่าเรื่องการสอนภาษาเป็นทักษะ นิสิตคงยังต้องการได้ฝึกกับครูนอกเหนือจากฝึกกับเครื่องเทปหรือวีดีโอ ไม่ทราบว่าอาจารย์จะมีความคิดเห็นเรื่องนี้อย่างไร

อ.มยุรี : คิดฉันคิดว่าอันนี้สำคัญ เพราะ คิดฉันก็กำลังจะพูดแย้งกับอาจารย์วิจารณ์ไว้คิดหนึ่งว่า ที่จริง ก็ที่ที่เราจะมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีด้าน hardware มาก แต่สิ่งที่สำคัญที่สุด คิดฉันคิดว่าวิถีสอน ของครูก็ดี ของนิสิตก็ที่สำคัญ คิดฉันใช้คำว่าวิถีสอนครู ไม่ใช่เพราะเพิ่งไปสำนักสงบจิต แต่เพราะ

เป็นคำที่ดิฉัน เมื่อยังได้ไปเฝ้าท่านวงศ์หิปปที่เชียงใหม่ และท่านก็บอกว่าเที่ยวนี้ครูไม่ค่อยมี วิทยุฉายครูกันแล้ว ท่านเล่าว่าท่านไปสอนพิเศษให้กับพวกพระต่างๆ ดิฉันก็นั่งนึกอีกที คงจะจริงอย่างที่ท่านว่า ถ้าเมื่อเรามีคอมพิวเตอร์ มีวิดีโอ ต่างๆ แต่เราขาดวิทยุฉาย เราก็คงจะทำงานไม่ได้สำเร็จ เพราะฉะนั้นดิฉันก็เห็นด้วยที่อาจารย์วิจารณ์ว่าเราจะต้องใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ แต่ดิฉันยังขอยืนยันว่าเทคโนโลยีใหม่ๆยังไม่สำคัญเท่าวิทยุฉายของผู้บริหาร วิทยุฉายของครู วิทยุฉายของนิสิต นักศึกษา ทำอย่างไรเราถึงจะพัฒนาสิ่งเหล่านี้ เป็นต้นว่านิสิตนักศึกษา เราจะทำอย่างไรให้เขารู้ว่า การเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยไม่ใช่เพื่อมาเอากระดาษแผ่นเดียว มาเรียนเพื่อวัตถุประสงค์อะไรที่แท้จริง และทำอย่างไรเราถึงจะพัฒนาวิทยุฉายของอาจารย์ในสถาบันภาษาว่า ที่เข้ามาอยู่ในสถาบันนี้ไม่ใช่เพราะต้องการมารับเงินเดือนอย่างเดียวหรือ ต้องการตำแหน่งทางวิชาการ ทำอย่างไรถึงจะสร้างทัศนคติหรือเจตคติให้ทำงานเป็นผลสำเร็จ ร่วมกันโดยที่จะให้เห็นผลร่วมกันและโดยที่ถ้าไม่เกิดการก่งแย่งแข่งขันหรืออะไรต่างๆเหล่านี้ ดิฉันเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุด และค่อนข้างจะดีใจหรือยินดีที่เห็นว่าผู้บริหารมหาวิทยาลัยขณะนี้ สนับสนุนสิ่งเหล่านี้มาก สนับสนุนการวิจัย การพัฒนาอาจารย์ เห็นในเรื่องเหล่านี้ดีกว่าเมื่อสมัย ดิฉันเริ่มทำงานมากทีเดียว เพราะฉะนั้นดิฉันไม่ค่อยจะเห็นปัญหาในแง่ของผู้บริหาร ถ้าจะตอบคำถามของอาจารย์ฉัตรภา ดิฉันก็อยากจะตอบว่า ในการพัฒนาอาจารย์ให้พัฒนาทางด้านจิตใจ ทางทัศนคติแล้วทางด้านเทคนิควิชาการจะตามมาทีหลัง อันนั้นก็จำเป็น ดิฉันก็เห็นด้วย และที่พูดไว้ตอนแรกๆ ดิฉันหมายความว่าอาศัยห้องเรียนเท่านั้นไม่พอ โดยเฉพาะการเรียนการสอน ภาษาต่างประเทศ เพราะว่านักเรียนไทยเมื่อออกจากห้องเรียนแล้วก็ได้สัมผัสกับภาษาเหล่านั้น เลย เราก็แทบจะไม่ได้ใช้ นอกจากการอ่าน เพราะฉะนั้นการสร้างสิ่งแวดล้อมจำลองเข้ามา ในโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ๆนี้สำคัญ

เท่าที่ดิฉันทราบมา คิดว่าไม่มีการเรียนการสอนอะไรเลยโดยไม่ใช้ครู แม้กระทั่ง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชก็ยังคงใช้ครูอยู่มาก ดิฉันไม่ทราบว่ามีความเข้าใจสัมพันธ์กัน ระหว่าง Johnson's Recommendation กับผู้ปฏิบัติหรือเปล่า ดิฉันคิดว่า การสอนทุกอย่าง ต้องอาศัยครูทั้งนั้น แต่สิ่งอะไรที่นักเรียนพอทำได้ด้วยตนเองก็น่าจะให้เขาทำ ยกตัวอย่างการ ฟังเทป คิดว่าครูไม่จำเป็นต้องนั่งฟังด้วย ถ้าเราผลิตเทปมาแล้ว เขาจะไปฟังที่ไหนก็ได้ ไม่จำเป็นต้องนั่งอยู่ในห้อง lab ดิฉันหมายถึงอย่างนี้ซึ่งไม่ต้องอาศัยครู แต่บางอย่างถ้าเราจะทดสอบว่า

เขามีความสามารถอะไร เราอาจจะต้องใช้ครู บางอย่างอาจจะใช้ตัวต่อตัวด้วยซ้ำไป เพราะฉะนั้นมันต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของการถ่ายทอดความรู้หรือถ่ายทอดทักษะนั้นๆ ในชั้นหนึ่งการสอนภาษาเป็นการสอนทักษะ แต่ในอีกหลายชั้นเป็นการใช้สติปัญญา ไม่ใช่ทักษะอย่างเดียว อันนี้เราจะสับสนกันมาก เช่นการอ่านหรือการฟังก็ไม่ใช่ทักษะอย่างเดียว มันต้องมีอะไรหลายอย่างในสมอง ไม่ใช่แค่เป็นการฝึกทักษะเท่านั้น ถ้าการฝึกทักษะเท่านั้นอาจจะไม่ใช่ครูเลยก็ได้ แต่การฝึกอย่างอื่น ครูมีความจำเป็น

ศ.ดร. วิจิตร . เรื่อง humanization กับ mechanization เผอิญตอนนี้ผมไปเกี่ยวข้องกับการทำงาน mechanization" มาก คนอาจจะเข้าใจไปว่า ผมกำลังจะเอาวัสดุสิ่งของมาแทนครู ผมเห็นด้วยกับอาจารย์มยุรีในแง่หนึ่งว่า เรื่องการเรียนการสอนนั้นถึงจะมีเทคโนโลยีก้าวหน้าขนาดไหนก็ตาม เรื่องที่จะลดภาระการที่จะให้นักศึกษามี interaction กับอาจารย์เสียเลยโดยสิ้นเชิงนั้นเป็นไปได้ เพียงแต่ว่า ถ้าเรารู้จักใช้เทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพแล้ว จะลด interaction ที่นิสิตนักศึกษาจะมีกับอาจารย์ลงไปได้มาก และอาจารย์ก็จะได้มีบทบาททุ่มเทในเรื่องบางเรื่องซึ่ง mechanization ไม่สามารถจะช่วยให้เต็มที่ ผมยังเห็นด้วยกับระบบแม่แต่มหาวิทยาลัยเปิดที่ผมทำอยู่ว่า tutorial session เป็นของจำเป็นเพราะจะมีเรื่องจำนวนหนึ่ง ถึงแม้เราจะทำ technology ดีที่สุด แต่คนเรียนอาจจะไม่เข้าใจแล้วไม่มีใครที่จะตอบคำถามได้ก็เท่ากับครู กับอีกเรื่องหนึ่งที่ว่าถ้าเรามองวัตถุประสงค์การศึกษาอย่างที่อาจารย์มยุรีมอง เราคงไม่ได้มุ่งแต่เพียงที่จะให้ความรู้ ให้ทักษะ แต่การที่คนจะเป็นบัณฑิตคงจะต้องมีคุณลักษณะอื่นที่ mechanization ช่วยไม่ได้ เพราะฉะนั้นแม่แต่มหาวิทยาลัยเปิดอย่างมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเองเป็น requirement เลย์ว่าคนที่ก่อนจบเป็นบัณฑิต ต้องมา take residence อยู่กับเรา ๒ อาทิตย์ มิฉะนั้นเป็นบัณฑิตไม่ได้ และในบางวิชานั้น ต้องมา practicum และมา intensive ๑ สัปดาห์ต่อปีหรือต่อภาคการศึกษาด้วย เพราะฉะนั้นลักษณะเช่นนี้ ผมไม่อยากจะสร้างความเข้าใจผิดว่า ในที่สุดระบบการสอนทางไกลที่เรานำเข้ามาใช้คือระบบนักศึกษาเรียนเอง ๑๐๐% ซึ่งไม่จริงเพียงแต่ว่ารูปแบบและวิธีการจัดที่จะก่อให้เกิด interaction ในทางที่ถูกต้อง อาจจะผิดแปลกแหวกแนวไปจากการจัดในชั้นเรียนธรรมดา แต่เรายังเห็นคุณค่าของเรื่องนี้อยู่และเป็นคุณค่าที่สำคัญ เพราะฉะนั้นถึงแม้ผมจะบอกว่าที่ Johnson พูดไว้เกี่ยวกับ mechanization อาจจะโบราณไปแล้ว เราอาจจะต้องก้าวไป

เล่น video textอะไรต่างๆ ผมไม่ได้หมายความว่าแทนอาจารย์ทั้งหมด แต่หมายความว่า ถ้าจะmechanization ถึงระดับหนึ่งแล้วก็จะต้องเลือกเทคโนโลยีที่เราmechanizeไปแล้ว อย่างมีประสิทธิภาพ แล้วมันจะดึงดูดให้นักศึกษาเรียนตามลำพังอย่างน่าสนใจ อย่างมีประสิทธิภาพ แน่นนอนที่สุด อะไรที่เป็น multi-mediaย่อมมีประสิทธิภาพที่ดีกว่า แล้วหลายประเทศที่เขาสอน ภาษาทางวิทยุ ที่เน้นประสบความสำเร็จพอควรหลังสงครามโลกครั้งที่สอง แม้เดี๋ยวนี้ก็ยังชอบอยู่ มาก คนที่เน้นจำนวนไม่น้อยที่เรียนภาษาอังกฤษทางวิทยุ ถึงแม้ว่าเขาอาจจะพูดไม่ค่อยได้ ทักษะบางอย่างอาจจะlimit แต่ก็ยังมีทักษะบางอย่างที่เขาทำได้ ประเทศจีนเดี๋ยวนี้ก็ใช้วิทยุ สอนภาษาต่างประเทศกันมากมาย แต่เขาก็ค้นพบว่าการสอนmedia ประเภทเดียวอย่างนั้น ผลแน่นอนโดยเฉพาะภาษาซึ่งพัฒนาทักษะหลายด้านคงไม่สมบูรณ์ และคงจะมีhandicap บาง เรื่อง ถ้าหากมีการพบกับครูอาจารย์ มีการใช้ interaction ที่สมบูรณ์แบบ ความสมบูรณ์ก็จะเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นอันนี้ผมขอเขียนไว้ก่อน เดี่ยวจะว่าผมมาชวนให้mechanize แล้ว อาจารย์ไม่ต้องทำอะไร ผมไม่ได้คิดอย่างนั้น

รศ. มาลีณี : ขอเรียนถามท่านวิทยากรทั้งสามว่า ขณะนี้การสอนindividualize ของเรา ที่ได้ทดลองทำอยู่ จะเรียกว่า fail เสียทีเดียว ก็ไม่ยอมรับเพราะว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ รวดเร็วและขึ้นอยู่กับfactor หลายอย่าง ฉะนั้นเมื่อเป็นแบบนี้ อยากจะเรียนขอคำแนะนำว่า ก้าวที่สถาบันฯจะต้องก้าวต่อไปในช่วง ๕ ปีที่จะถึงนี้ เราควรจะทำอย่างไร

อ. มยุรี : ดิฉันก็เชื่ออย่างอาจารย์มาลีณี อะไรทุกอย่างคงจะไม่ประสบความสำเร็จทั้งหมดและเวลาที่ - เปลี่ยนแปลงใหม่ๆก็ดูจะทำด้วยความยากลำบากเพราะทัศนคติของผู้เรียน ยังไม่มีพอ ดิฉันคิดอย่างคนที่ไม่มีความรู้จะโรมาหลายๆว่า วิธีการไหนที่ใช้ไม่ได้ ก็อย่าใช้ แต่ วิธีการไหนที่ยังใช้ได้ก็ทำต่อไป คือไม่มีทฤษฎีที่แน่นอน เราต้องรู้สาเหตุว่าทำไมใช้ไม่ได้เพราะ บทเรียนไม่จูงใจพอ ไม่น่าสนใจพอหรือว่าผู้เรียนยังไม่เคยชินกับสิ่งเหล่านี้ แต่เราจะให้เวลา ลักเท่าใดที่จะให้เขาชิน ถ้าเขาชินแล้ว เขาจะสนุกไหม ดิฉันเห็นมีวัสดุการสอนหลายอย่าง ที่ผู้เรียนทำได้โดยสนุกอย่างบทเรียนอ่านของพวกSRG เท่าที่สถาบันศูนย์ภาษาเคยทำมา ดิฉัน คิดว่ามีแรงจูงใจพอสมควรทั้งหมดที่ผู้เรียนกับเราพื้นความรู้ภาษาอังกฤษไม่เท่าไหร่มาก และเป็น ผู้ใหญ่แล้ว มาจากคณะต่างๆ แต่เขามีแรงจูงใจสูง เป็นต้นว่า เขามีความหวังว่าเขาจะ

สอบไปต่างประเทศและคิดว่า การอ่านภาษาอังกฤษนั้นสำคัญ เพราะฉะนั้นเวลาที่เรานำให้เรียนเองตามความถนัด ความสามารถของเขา เขาก็ทำได้อย่างที่และสนุก คิดค้นก็ไม่ทราบว่าเป็นเพราะบทเรียนดีหรือเป็นเพราะอะไรดี อีกอย่างหนึ่งเรามีนักเขียนน้อยคนในชั้น ก็อาจเป็นอันหนึ่ง ฉะนั้นมันก็ขึ้นอยู่กับหลายอย่าง คิดว่าบางอย่างก็ไม่ได้จะล้มเหลวเสมอไป ถ้าเราคิดว่ายังที่อยู่ เราน่าจะพยายามต่อไป แต่อะไรที่เป็นอุปสรรค เราน่าจะแก้ไขได้โดยไม่ต้องเอาตามคำร่ำที่เดียว ชาติไทยก็ดี มีวัฒนธรรมอันหนึ่งที่ผสมผสานอะไรต่ออะไรได้เก่ง เพราะฉะนั้นเราก็สามารถที่จะผสมผสานวิธีการของนักทฤษฎีต่างๆ ได้พอสมควร ขึ้นอยู่กับสถานการณ์

ศ. เดิมศักดิ์ : ตามความเห็นของผมนะครับ จุดอ่อนของระบบที่เราใช้อยู่ก็คือความสนใจของนิสิตที่จะเรียนไม่เพียงพอ ในชั้นเดิมเราทำในลักษณะ progress test เมื่อทำไม่ได้เราก็ให้กลับไปทำงานเพิ่มเติม แต่ก็ไม่ได้ทำ ในลักษณะที่ว่าไปลอกกันมาแล้วเอามาส่งเพื่อที่จะให้ตัวผ่านไป เพราะฉะนั้นที่เราตั้งใจไว้ว่าจะทำ clinic วิชาโรคเฉพาะให้หายขาด ก็เลยไม่หายขาด ตอนหลังเราก็มาทำในลักษณะ achievement test ซึ่งในลักษณะไทยอาจจะดี คือให้คุณให้โทษ ถ้าหากไม่ผ่านชั้นก่อนเท่าที่ทำได้ อันนี้อาจารย์บอกว่าทำยาก เพราะอาจารย์จะต้องตรวจประการที่สอง ฟอรัมที่จะสอบจะต้องมีหลายฟอรัม เพราะพอใช้ฟอรัมใดฟอรัมหนึ่ง ออกคอนเซ็ปต์แล้วเอาไปใช้คอนเซ็ปต์ นิสิตรู้แล้ว เวลาเข้าห้องเตรียมมาเสร็จเรียบร้อย เพราะฉะนั้นผมยังอยากคิดว่าทำแบบ honour system ๑๐๐% ในสถาบันมีชื่อ ยังซีโก้งกัน ฉะนั้นในสถาบันไหนๆก็ตาม ต้องมีมาตรการป้องกันโดยเฉพาะ ผมคิดว่า mechanize หรือ individualize ที่ผมใช้คำอย่างนี้ ในสังคมจุฬาเราทำ isolation ไม่ได้ อันนี้ผมแน่ใจแล้ว คือ สถาบันจะสอนวิธีนี้คนเดียวโดยที่วิชาทั้งหลายใช้วิธีอื่น ผมว่าทำไม่ได้ มหาวิทยาลัยอื่น ในสถานการณ์อื่นเขาใช้ทั้งระบบทุกวิชา อาจจะดี เพราะไม่ไปคานนี้ หมด เพราะทัศนคติของคนคล้ายตามกันได้ ของเราได้นักเรียนอย่างนี้ ทุกอย่างเราสอนแบบนี้ก็คงจะ modify ว่าจะ individualize หนักๆแหวกแนวไปจากคนอื่นคงทำไม่ได้ ผมยังอยากให้เห็นว่า เราทำ modified individualize ในเชิงที่ว่าผมยังมองไม่เห็น ก็เปรียบกับผู้เชี่ยวชาญตลอดเวลา ผมบอกว่าทำไม Foundation เราไปใช้ individualize แต่ EAP กับ AMV เราไม่ใช้ individualize ผมก็บอกว่าในรถเราจะปรับคันคนซึ่งไม่เท่ากัน วิธีที่จะใช้ควรจะเป็น individualize ถ้าสลับกันก็จะ meaningless กันทั้งหมดเลย ผมกับผู้เชี่ยวชาญก็ทะเลาะกันเรื่องนี้ ผมยังยืนยันว่าจะให้ทำ individualize

แต่จะ individualize อย่างหมดเปลือกตามที่เรากำลังใจไว้ที่แรกว่ามี ๒๐ คนแล้วมี multi-media อะไรพร้อมสรรพ เราคงทำไม่ได้ และถึงแม้มีสแตงค์ ร้อยเปอร์เซ็นต์ผมก็ว่าผลิตไม่ยอมรับและคงทำไม่ได้ คงต้องทำแบบที่เราทำอยู่คือลักษณะปุเปะ พยายามต้องแก้ปัญหาไป

ศ.ดร.วิจิตร : ผมคิดว่าเมื่อเราต้องแน่วแน่มานในอดีตถึงขั้นที่ adopt approach ทางด้าน individualized instruction แล้วก็ตั้งหน่วยพิเศษขึ้น ทิศทางที่จะพัฒนาต่อไปคิดว่า คงไม่กลับไปสู่สภาพที่แต่ละคณะมีหน่วยภาษาอังกฤษตามเดิมแล้วก็ว่ากันไปตามเดิม ผมว่า อันนี้คงไม่ใช่ทิศทางที่จะไป ทิศทางที่เหลื่ออยู่จากประสบการณ์ ๔ ปี เราน่าจะทำ ๒ อย่างคือ หนึ่ง ประเมินเสียให้แน่ใจว่าจุดอ่อนที่เข้าไปแล้วอยู่ที่ไหน จะได้เกาถูกที่คน สอง คงต้องทบทวนถึง factor ที่จะช่วยทำให้เกิดความสำเร็จในแง่ของ individualized instruction นั้น ยังมี factor อะไรอีกที่เราควรจะทำแล้วเราไม่ได้ทำ ผมคิดว่า การเอาระบบอะไรมาใช้ half-heartedly แล้วประเมินว่ามันไม่ดี ผมว่าค่อนข้างเกินไป แต่น่าจะประเมินอีกทางก่อนว่า จุฬาฯ ได้ทุ่มเทจะพัฒนาระบบอย่างนี้เต็มที่หรือยัง และถ้าเราทุ่มเทพัฒนาระบบอย่างนี้เต็มที่แล้ว จุดอ่อนเท่าที่เราพัฒนามา ๔ ปีอยู่ตรงไหนแล้ว พยายามแก้จุดอ่อนเหล่านี้โดยที่ผมเห็นว่า แต่เดิมมาการสอนภาษา ในฐานะที่ผมเขียนมาจาก คณะอักษรศาสตร์ก็ไม่ใช่ว่าคณะอักษรศาสตร์ได้ treat ทุกวิชาว่าจะต้องมาพบอาจารย์ในชั้นเรียน เท่ากันเมื่อไร อย่างวิชา External reading เราก็มี conference กับอาจารย์ประจำ กลุ่มเพียงอาทิตย์ละหนึ่งชั่วโมงเกี่ยวกับหนังสือที่ assign ให้อ่านตั้งเยอะแยะ ทำไมทำได้ ที่นี้ผมเข้าใจว่าที่ทำได้คงจะขึ้นอยู่กับว่า จุดมุ่งหมายของวิชานั้นเป็นอย่างไร เราได้ช่วยนักศึกษา เหล่านั้นเรียนเองได้แค่ไหนแล้วหรือยัง ถ้าเราจะผสม ผมมองว่าเราคงจะต้องยึดถืออะไร เป็นหลักไว้อันหนึ่งก่อนจึงจะผสมถูก ถ้าไม่ยึดอะไรเป็นหลักไว้อันหนึ่ง มัน modify ไม่ถูก ก็จะละ เพราะฉะนั้น ถ้าเรายึด Individualized instruction เป็นหลักแล้วเรา modify เพื่อที่จะให้มันเข้ากับลักษณะนิสัยการเรียนรู้ของเด็กไทยที่ยังจำเป็นต้องพึ่งครูอาจารย์ อยู่บ้าง บางทีระบบ Tutorial system อาจจะต้อง reconsider นำเข้ามาในลักษณะที่ ไม่ปล่อยให้ผลิตซ้ำแล้วจนเกินไปตามลำพัง หรือแม้แต่ในเรื่องเกี่ยวกับการเช็คเป็นจุดๆในแง่ ที่ว่าจะกันไม่ให้ผลิตซ้ำกันหรือลอกกัน จริงอยู่อาจารย์อาจจะต้องเหนื่อยมากขึ้นกว่าเดิมในการ

ที่จะทำ test หลากๆชุดหลายๆแบบ แต่ว่าการเห็นคเห็น้อยเช่นนั้น เมื่อไปเทียบกับระบบเดิมซึ่งต้องใช้ระบบชั้นเรียนทั้งหมดและใช้ทรัพยากรมากมายโดยเฉพาะผู้สอน ผมก็ยังคิดว่ามันคุ้ม เพราะฉะนั้น position ผมเองจากการตั้งปัญหาอย่างผิวเผินเข้าวันนี้ ผมก็ยังคิดว่าทิศทางและเป้าหมายที่จะเดินต่อไปในแง่ function ของการสอนของสถาบันภาษาคงยังต้องตัดสินใจที่จะยึดระบบ Individualized instruction เป็นหลัก แล้ว modify อันนี้ แต่คงไม่ modify จนกลายเป็นอีกระบบหนึ่ง

รศ.ดร.กำจัด : ผมมีความรู้สึกว่าการอภิปรายในครั้งนี้เป็นการพูดที่ดีและมีประโยชน์มาก
ขอขอบคุณท่านวิทยากรทุกท่านครับ

พรทิพย์ อันทิวโรทัย

ผู้ถอดเทป

